

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Oversættelse af Voltaires L'orphelin de la Chine /; Ved C. H. Pram.
Titel Title:	<u>Gengiskan i China</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt og forlagt af Andreas Seidelin, 1815
Fysiske størrelse Physical extent:	XXX, 100 s.

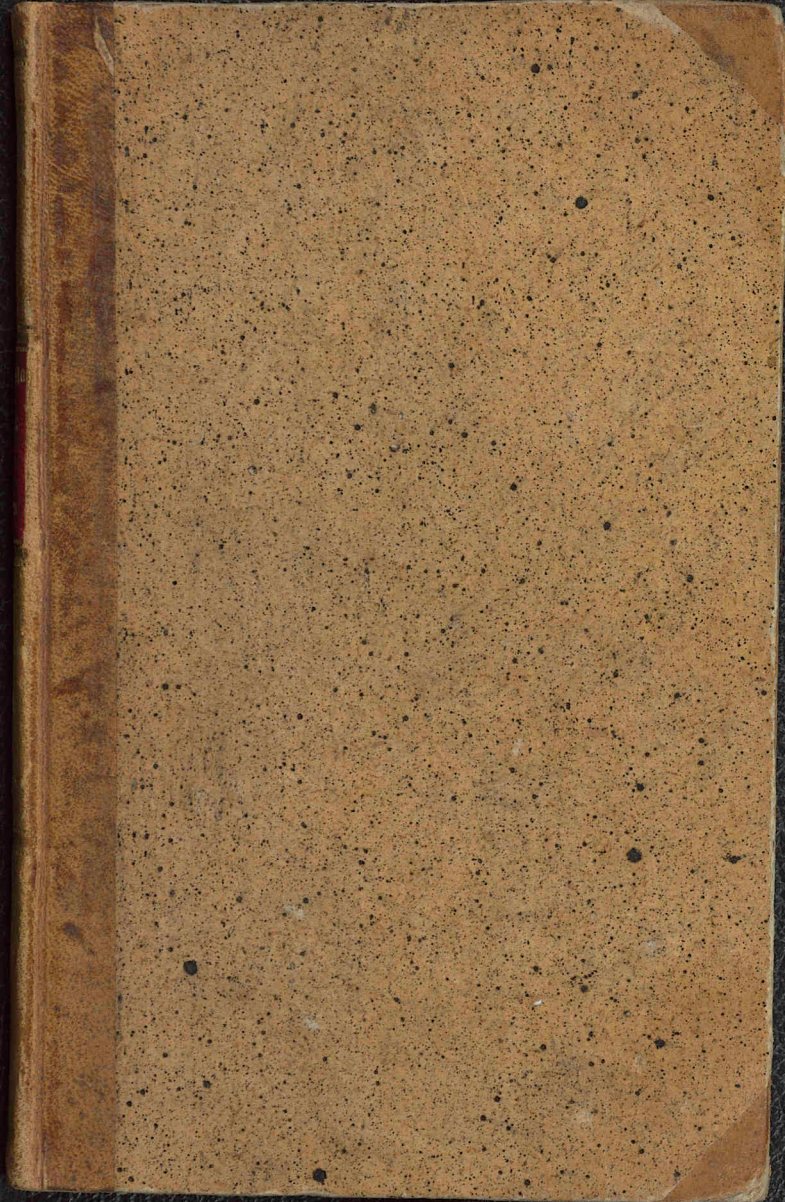
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

56.-338.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1. 2 S 56 8°

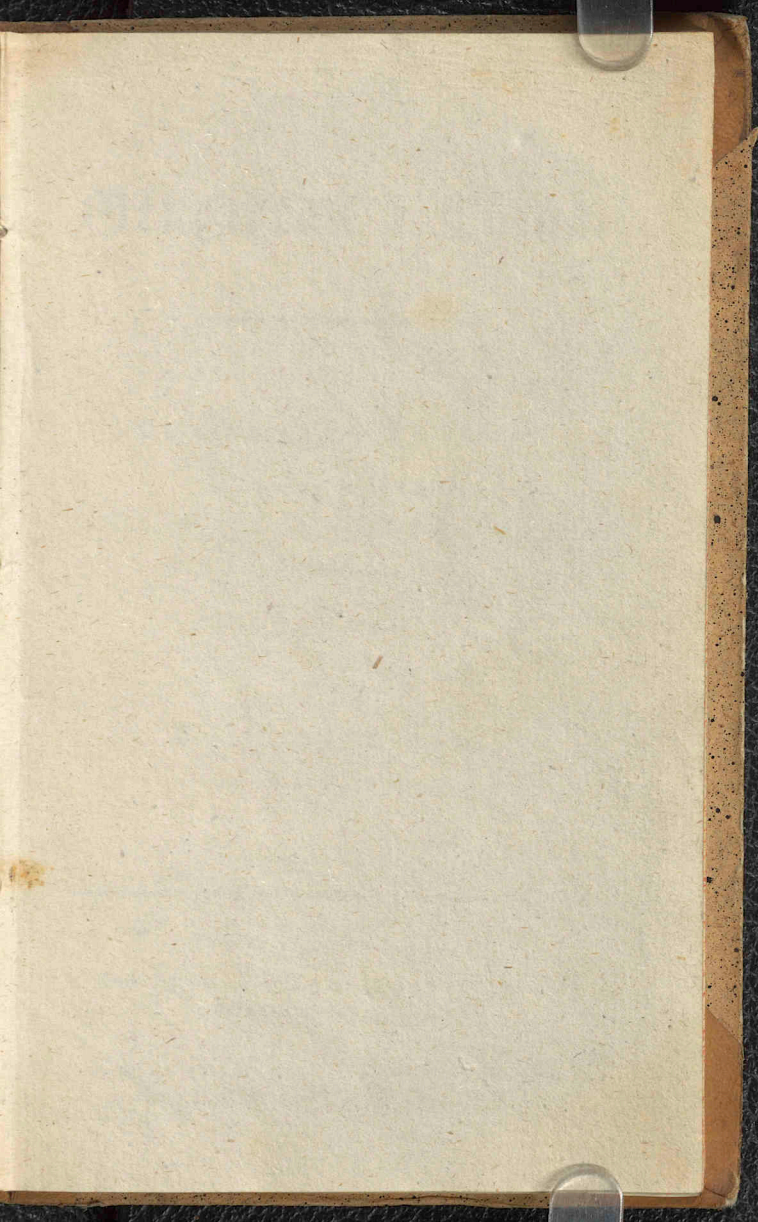
1 1 56 0 8 02142 X

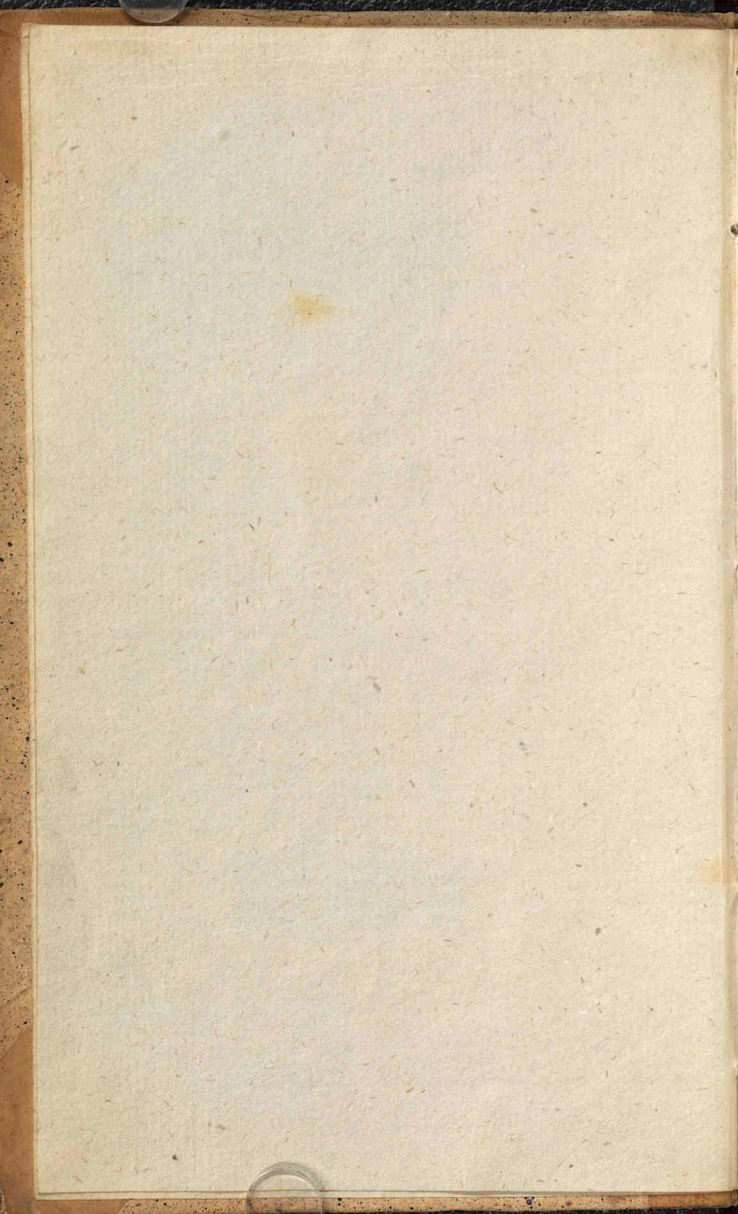
Det Kgl. Bibliotek

130024718213

Gengisfan i China.

Oversættelse af Voltaires

L'Orphelin de la Chine.

Ved

C. H. P r a m.

Kjøbenhavn, 1815.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin,
i store Kannikestræde No. 46.

Consolidated & China.

Consolidated & China.

L'Opinion de la Chine.

1810

G. D. P. & M.

Eil Digteren

Adam Dehlenschläger.

mit dem Besten
der Welt

Hvorvel jeg neppe har at befrygte, at min Mening
 om det Skuespil, jeg her har prøvet paa at fore-
 danste, skal vorde erkiendt forskiellig fra Nogens,
 som derom kan tilstaacs at have nogen Mening,
 at det nemlig — forstaar sig Originalen — er et af
 de ypperste, som nogensinde bleve til; saa har jeg
 dog troet, ej at burde tillade mig, hvad jeg her
 gjør, at pryde med dit Navn, eller, som det kaldes,
 tilegne Dig min Fordansning deraf, da den
 ved Omklædningen nok kunde være bleven denne
 og enhver Udmærkelse lidt nok værdig, uden at
 giøre Dig, og tillige Læseren, Rede for hvad jeg
 hermed har villet.

Hvad da, elskelige, skionne, store Digter!
 Skulde jeg hermed have kunnet ville andet, end
 bringe Dig et offentligt Bidnesbyrd om ogsaa min
 Erkiendelse af dit Værd, min inderligste Høiagtelse,
 og hierteligste Tak, for den rene, skionne, høie Ny-
 delse, samtlige dine Digter- Arbejder, især
 dine Skuespil have givet ej alene mig, men ogsaa
 (da hin min Nydelse, og det, jeg derfor skylder
 Dig, egentligen er en Sag blot mellem os, som
 ikke kommer Publicum ved) samtlige dit Publicum,
 af hvilket jeg haaber at torde ansee ogsaa mig
 for et Medlem, og som saadant at have en Stemme
 — vistnok kun een, men hvilken jeg tør troe mig
 ej alene uvægerligen berettiget, men vel endog,
 naar jeg selv anseer det tilbørligt, forpligtede
 til at afgive.

Som saadant mit Bidnesbyrds Afgivning
 ansee Du denne Tilegnelse.

Forsaaavidt jeg frembringer det i blot mit eget
 Navn, behøver jeg ej at gjøre videre Regnskab.
 Du veed, det kommer mig fra Hiertet. Men da
 jeg vil, det skulde gielde som Udsagn af en af dit

Publicums Stemmeberettigede, altsaa aflagt i
 Gleres end mit Navn, saa erkiender jeg mig for-
 pligtet til at giøre lidt noiere Rede for, hvorledes
 jeg mener at retfærdiggjøre, at jeg staa saaledes
 frem som Ordfører.

Alt for vel veed jeg, Hædersven, hvad Du,
 hvad vor Nahbet, hvad maaskee nogle saa Glere,
 enten ikke have bemærket, eller lade som I ikke
 vide, at bemeldte Jeg længe siden har overlevet
 det smule Navn, den liden æsthetiske Tilværelse,
 som engang syntes mig tilstaaet, ved en nu hens-
 runden Tids nogenledes almindeligt overbærende
 Dom — især maaskee med det Bærd, Mænd som,
 blandt flere, mine udsødelige Belyndere, en Guhm
 og en Lurdorff, efter offentliggjorte Bidnesbyrd
 derom, havde den Godhed at tillægge mig; —
 at dette Navn, om det endnu engang nævnes, er
 en længe siden asdød Ens; — at altsaa det, der
 nu under dette Navn kommer frem, er enten en
 saadan ej længer Tilværendes, altsaa Jngens,
 eller dog en ny Ubekiendts, som en eller anden
 vel torde nægte Ret til at tale med, og som uber-

føiet giver sig ud for at have nogen Stammebe-
rettigets Fuldmagt.

De af mine nuværende Samtidige, som ere
af denne Mening, beholde den vistnok, hvore-
meget jeg end vilde paaftaae endnu at være den
samme, jeg var for en tredive Aar siden. Ikke
bør jeg vente, at jeg ved en Oversættelse, om og
paa noget jeg falder Vers, de maaskee ikke, af
et Sørgespil af Voltaire, skulde af dem ansees
opstanden fra de Døde; — en Oversættelse af den
Voltaire, vort sydlige Nabofolk saa temmelig vil
have afgjort, intet af æsthetisk Værd at have
frembragt; ligesaa lidt som nogen af de andre
hans Landsmænd, der engang dog erkjendtes for
Mønstre; ved hvilken Tilintetgjørelsesdom man
finder det i det mindste mageligt at holde sig, da
man derved ej alene kan forkaste dem, uden den
Uleilighed først at lære dem at kiende, men tillige
bliver af med al den Besvær, den Omtænken, de
Love og den Tvang, hvormed de mene at Critik
og Fornuft kun kuer og ødelægger det nymodige
Væsen, de kalde Genialitet, og som ene og

utoilet skal være Alt. — Denne Oversættelse, med samt Tillegneskrivet, vil formodentligen neppe faae den Ære at blive læst af disse Godtsfolk, som vel og ellers i det Hele kun af meget faae. Det vil ej være længe, inden det vil blive saa godt som reent ubekjendt, at Voltaires orphelin de la Chine nogensinde var oversat paa Dansk, og selgelig det, der stod i Dedicationen forved en saadan Oversættelse, aldeles som ustrebet.

Lad saa være! I saa Fald bliver denne Tilsegnelse ikke synderlig andet end mit individuelle Forsøg til et Afdrag paa den Taknemmeligheds Gield, jeg erkiender at staae i til Dig, ædle Digter; et Afdrag, som dit Hierte, og dit Benktab dog ej vil ansee ganske uden Værd. Men ilde synes det da at staae til med min Repræsenteren som den Ordfører for Publicum, jeg her vilde giælde for, dersom dette blev mit lille Arbeids hele Historie.

Nu, ja! Vistnok ville de fleste Exemplarer af dets ej store Oplag temmelig snart finde deres Død i Urteboden. Denne Skæbne faaer det

fælles med flere Arbejder, som vel og stundom mindre fortiente den.

I midlertid vil dog vel eet eller andet Exem-
plar deraf blive hengiemt i eet eller andet af Bi-
bliothekerne; sagtens heller ikke der just læst,
men dog der engang af "en sildig Fremtids
Nystrup" fremdraget af Støvet, af ham og en
den Tids Rahbek benyttet, tilligemed lignende,
da opdagede, Resten af anden vore Dages længe
længe glemte Tid, til at skaffe Oplysning om,
hvorledes det stod til, i vore, da længe henfarne,
Dage, med Smag, med Ekstremhed paa hvad
der havde Hædersværd, med Forstandighed, Aands-
stemning, Cultur, i vort Fædreland; thi at der
om dømmes dog vel saa sikkert efter den Opmærks-
somhed og Agtelse, der ydes det, og dem, der ere
Opmærksomhed og Agtelse værd, som efter hvad-
somhelst ellers, vil Estertiden ej lade ubemærket.
End vil det ej være dem nok, at see, at et Land,
en Tidsalder, frembragte hin eller denne store,
herlige, udødelige Aand. Democrit var født i
Abdera; Pindar og Plutarck i Theben; dog var

det Hverken af Philosophien at Aldera havde sin Navnkundighed, eller af Vid, Skarpsindighed og Lærdom at Theben havde sin.

At neppe Noget vil forgaa, eller engang forældes, af alt det Meget, hvormed Du i en endnu saa kort Aarrække har stiftet Dig et Monument, førre i Masse end de fleste af deres, som til at opføre sig et lignende anvendte halve Aarhundreder, — skiont som de skionneste deslige — vil være nok til at forevige din Hæder. — Hæder vil dit Navn og dine Værker — o! men sikkerligen ogsaa andre vore samtidige sande og store Hæderemænds Navne og Værker — udbrede over vor Tidsalder, Eders Navne, Eders Værker, stedse nye vilje dog, især som Culturverdenen i Almindelighed tilhørende, Kiendes, studeres, elstes overalt, hvor Menneskeværd, og Kiendskab til hvad der fremmede det, og hædrede Menneskekionnet, skal vorde i Agt, til alle Tider. Men det er naturligt, om man esterhaanden glemmer, hvilken Jordpæ, hvilket Aarløb, I oprindeligen tilhørde. Man har givet Homer syv forskjellige Fædrelande. At

intet af dem har fortient at være det, er herved det eeneste man synes at vide med Visshed, da han først længe efter sin Død blev ret paaskjønnet.

Ganske saa kan med dig Tilfældet for Efterverdenen ikke borde. Dog ville Nyerup og Kraft kun for en Deel ved deres Forfatter-Lexicon derom give Betryggelse. Ovenberørte Bogopstøvere ville, ved at rode op i Bibliothekrogene, finde en alt for rødsommelig Hob Sager, som, desværre, let kunne bringe vor Efterverdens Granskere til at fatte om vore Dages Aand et Begreb, alt har lidet stiftet til den Formodning, at Du af din Samtid paaskjønnes. Dersom mellem den Mængde Bitteraturplanter, som i Dag staae, i Morgen for det meste kastes i Jlden, enkelt Exemplar ogsaa af dette Tilegnelses-Skrivts Blade undgaaer den almindelige Skjæbne, og endnu i et andet Aarhundred maaskee drages frem, saa vil det samme ogsaa borde Tilfældet med kun alt for mange andre Blade, hvor Du, eller Arbeid af Dig, omtales paa en Maade, som den dømmende Efterverden vil finde synderigen stridende mod det, den vil troe sig, end me-

get mere os, din Samtid, at skyldte Dig. Hvad vil den domme om vor Skionsomhed, vor Erkendelse af Skionhed og Hæderværd, hvis den opdager, at en den, bemeldte vor Efterverden, fuldeligen ubekjendt En (thi hvor lang kan den Evighed vel blive, som Mange mere sig med at troe, de have givet deres Navne?) omtaler Arbejder af Trykkelampens, af Palnatokes, af Correggios Digter, som Fusterie, hvis Feil de ville lære ham at rette, og det i en Tone, der viser, hvor smal en Sag de troe sig det, at gjøre, om de vilde, noget uendeligen bedre? — hvis den faaer see, at det er taalt blandt os, at blive ved med Saadant? — Hvis den finder Spot af at saadanne Blade dog virkeligen ere blevne læste, ifald den ellers finder dem læselige enten for det Smuds, Nutids-Læseres Gingre efterclode, eller for det, Forfatterne selv have indættet saadant deres Product?

Medens der enten af vore Dages Litteratur-Grembringelser, skændt hverken saa faae, eller, hvad adskillige af dem angaar, saa ringe af Gehalt, at det jo maatte være at haabe, at en Deel

af dem maatte, som dine, vel naae Efterverdnen, ogsaa ere nogle, der give saa mislige Epoc af hvorledes den, som fortiente hædrende Opmærksomhed, af os modtages, er det, mener jeg, ej uvigtigt, at der er nogen, som gier hvad han kan til at forekomme, at Efterverdnen ej skal demme værre om vor Alder, end den fortienet; nogen, der, — medens En i sua afgjørende Doms mærtone, som var det Udtalelsen af samtlige Stemmeberettigedes forenede Stemmer, affiger Ringeagt over hver anden, end blot sig selv, — nedlægger sit heel anderledes lydende Bidness byrd, og, saa godt han kan, tilraaber Efterverdnen: "Hin, som udraabte den Dom, havde i det "mindste ej min Stemme; og der er Mange "Mange, o sikkerligen en stor Pluralitet — o sikkerligen den sande Totalitet af virkelig Stemmeberettigede, — der ej vedkiende sig den Dom, "hin, ubesøiet, vil have giældende som Almeenhedens." — Hvad jeg forkynder om vor Digter er vel vistnok egenligen kun min Stemme; men med Visshed veed jeg den er Manges, og ej be-

frugter jeg at nogen eeneste i Sandhed Stemmes berettiget jo i sit Hierte bixtemmer som sit eget det Vidnesbyrd, jeg her har villet bringe Dig, herlige Skiald! om den Erkiendelse af Hædersværd, den Hoiagtelse, den Tak, jeg og Samtid skylder vor Dehlenschläger.

"Vel," sagde jeg mig selv ved denne almindelige Opfordring til Forsøg paa at redde Nutiden fra Fremtidens Fordømmelse som uskionsom, "vil det være ønskeligt, at saadant tilraabes vor Efterverden. Men at en Anonym — at kun et gammelt, længe glemt Skuespils stakkels Oversætter, som intet andet har at byde, skulde troe, det at kunne! hvilken Indbildskhed!"

Du smiler maaskee selv, min Dehlenschläger; og smiler Du derved, saa skaffer jeg herved maaskee andre en Skoggerlatter.

Og dog, saaledes som jeg alt har yttret min Forventning, om herved maaskee at tale til fierne Dages Mennesker, burde jeg dog neppe befrygte at ansees som opblæst.

Til at oversætte dette Voltaires Skuespil ad-
 led jeg et Kald, som jeg burde ansee det for Pligt
 ej at trodse.

Medens de classiske Bærker fra bedre Tæge
 saa ganske syntes ej blot forglemte, men meer og
 meer ukiendte, desaaarsag foragtede; — medens
 vore sydlige Naboer synes ej alene at have faaet
 deres affagte Tilintetgiørelsesdom over hine Mæn-
 sker til ogsaa her at erkiendes giældende, men det
 truer med, at de Bærker af deres egne, som Na-
 tionalstolthed, Nid og den sildigere Tids litterariske
 Sansculotisme stemplede til eget Brug til at giælde
 for classiske, ogsaa her som saadanne meer og
 meer vilde vorde erkiendte; saa troede jeg at høre
 en ogsaa mig kaldende Opfordring fra hint blidere
 Tidsløb — o ned fra hine Lysets evigskionne Egne
 — fra hine det sande forædlede Skionnes, Smags
 og Vids, men da og Lærksomheds, Critiks, sand
 Kulturs uødellige Befordrere i Danmark, til ej at
 forsømme det Lidet, jeg i Sparetimerne fra stræn-
 gere Pligtssjæl torde tiltroe mig at kunne bidrage
 med, til at ej Bekiendtskabet med, Erindringen

af, Monstrene skulde bortdøe i denne vor ulykkelige Surrogatalder; og troer jeg at adlyde et mig forpligtende Brev fra Ham, hvis Haand det saa fortrinligen var, som ledede vor Ewald frem til sin Udødelighed, — ogsaa mine første Skridts evig velsignede Leder, — vor Carstens, og Hans Jevninge, i det jeg, saa godt jeg uden saadannes Vejledning kan, forsøger paa at overføre i det Sprog, jeg under deres Anvisning begyndte at dyrke, et af den dramatiske Kunsts ypperste virkelige, classiske Arbejder. Men ej mindre klarligen seer jeg disse Sammes bifaldende Brev, i det jeg, prydende med dit Navn, Du Digter, som kommende Alder skal anvise værdig Plads blandt de saa ægte Classikere, dette mit Forsøg, tegner derhos mit Vidnesbyrd om, hvorlunde jeg, og, trods en heel Deel af min Samtids Mening om hvad der er classisk, Mange med mig, anseer Dig for godt til at staae i Klasse med dem, paa hvilke man nu ødler om ej saa ligesvein dette Navn, saa dog den ej dem tilkommende Hæder, medens de ej blues ved at haane Tidsalderen og sig, med at

gere vide, eller ere tiende med; ogsaa deri, at det med Rimene, næsten ligesaa fuldt som med vore (ej virkelige franske) Alexandrinere, er i et heelt Drama maaskee til Umulighed vanskeligt at undgaae en, ved ingen Declamationskunst fordølgelig, Monotonie; hvilken Paastands Usandhed dog rigtignok synes til Evidence beviist i den mageløs fuldkomne Oversættelse paa danske rimede Vers, vi allerede have af Voltaires Tancred; men som dog endnu aldrig er forestillet; jeg kan ej forestille mig af nogen anden Aarsag end Frygten for ej at kunne faae de dog saa fortreffelig rimede Vers vel fremsagte. Vistnok alligevel er Rimet i det mindste ikke nødvendigt for vor tragiske Diction; jeg hælder i Almindelighed til netop den modsatte Mening; men ganske vist er det en Vanskelighed mere, som vilde gjøre Arbejdet møisommeligere, langsommere, og dog dets Held uvissere. Jeg vil troe, at have gjort et ej ganske uværdigt Arbejd, hvis jeg har opfyldt de Forpligtelser, jeg har paataget mig, om jeg end ej havde kunnet opfylde ogsaa den, at rime Versene.

Men endnu engang den "Indbildskhed" at sende denne Oversættelse ud til en sildig Efterslæggt!

Nu, den Indbildskhed, at den vil blive liggende i Bibliothekrogen usfortæret, just fordi Samtidens Ginge, som ej ombladede den, efterlode saa meget mindre at lokke Møllens og fremskalde Muggenheden med: at Voltaires Navn og Dit vil frelse den, i de fra Tid til Tid forekommende Oprodninger, fra at slænges i Maculaturbunken; at man, naar man op søger det, der er igien af Originaludgaverne af Dine Skrifter for at rette Trykfeil, og trættes om Varianter, ved deres tyvende Udgave, medens de andre nitten ere saaledes adspalttede, at man af de ældre uhyre dyrt vil have betalt forstaaede Fragmenter, at man da fradrager alt, hvad der bærer dit Navn lige til i Krogene glemte Theaterplacater, ja Theatrecritiker og deslige Drammerie, for at see hvor ofte man da opforde dine Skuespil, og deraf slutte hvorledes de optoges; og naar man da ærgret sig over Placatbunkens Ufuldstændighed

ved der ej oftere, at see Anmeldelser af dine Skuespil selv i deres Nyhed, — hvilken Usfuldstændighed da desuden vil blive bemærket derved, at der slet ingen Anmeldelser findes af selv vor Kærligs, disse Fædrelands Hædersdaad saa herligen oplisvende, saa umodstaaeligen hver den, der har mindste Funke af Gølelse for Landsmænd og Fædreland, i enhver Tidsalder henrivende Skuespil, hvilke, som hans øvrige Arbejder dog stedse frem ville erkiendes, at have burdet være modtagne som den Tidsalders Stolthed, der frembragte dem; — at man, siger jeg da, i Revisionen af en Bunke hengiemte Placater og Aviser og allehaande Døgnblade ogsaa finder og læser et endda læseligt, thi for ej læst, Exemplar af dette Ark — er dog neppe nogen meget indbildt Forventning.

Om hvorvidt nu dette da vilde nytte til noget, end sige behøves, kunde vel endda være et Spørgsmaal, som jeg burde have besvaret mig selv, forinden jeg oversatte Gengiskan, eller dog forinden jeg lod saadan Oversættelse og denne Tilsegnelse trykke.

Saabidt det var mit Ønske, at see Bekendtskabet med noget af dette Slags allerede erkjendte klassiske Skuespil fornyet, kunde man nu vel henvise mig til, at vi dog have fra en ældre Periode Oversættelser af *Baire*, *Merope*, og *Alzire*, Rahbeks oven med Skyldet Erbødighed omtalte af *Lancred*, en af *Corneilles Polieuct*, ja af *Racines Athalia* en for ej endda saa mange Aar siden endog flere Gange forestillet af den saare hæderlige Olding, som har dertil den store Fortieneste af vor Litteratur at have beriget den med sine, i Sandhed ej efter Værd paaskjønnede, Jordanskninger af *Miltons Paradis* og af hele *Æneiden*. Men, at det staaer sig saaledes hos os med Erkiendelsen af det ægte Klassiske, at, dersom nogen af de Tønen Angivende nu faar læse dette, er der vel nok nu Ti mod Een at vædde, at samme første Gang faar nu at vide, at nogen af alle disse Jordanskninger af Klassikere er til; — at, af nysnævnte Skuespil have vel de Tre (*Baire*, *Merope*, og *Athalia*) her paa Skuepladsen været forestillede, men de to ej i henved 40 Aar; — at

de ældre ere i rimede Alexandrinere, en Versart, som, med Net eller Uret, neppe vil frie det i dem frembragte Skuespil for Beskyldningen at være monotonist trættende; — at det vilde være vansteligere at fornøje. Opmærksomheden paa noget af hine, som stedse, kiøndt nye for saa godt som alle, dog vilde kaldes gamle og forlignede, end paa et, som, i det mindste hvad Oversættelsen angaaer, dette dog ej kan indvendes mod; — at dette, med Hensyn paa vor Skuepladses Personale, kunde ventes nu særdeles fortrinligen givet, og formodentligen med saare liden eller slet ingen ny Udsigt; — at det høist fortiente Bifald, hvormed vor herlige Galeortis mesterlige Bearbejdning af dette Emne saalænge har stedse været seet, sandsynligen maatte tiene dets Forestilling i dets sande Form til god Fordom, endog hos dem, der have ladet sig fortælle, at franske Sørgespil ikke ere at udholde; — alt dette var mig Grunde for at troe det en nyttig og værdig Anvendelse af de Tritimer jeg kunde skaffe i min Raadighed, at bruge dem nu til dette Skuespils Fordansking; som jeg

troede det saa at være paa enhver Tid, at efter
 Evne overføre i vor Litteratur et af de ypperste
 Kunstværker i sit Slags, som desuden for ethvert
 Menneske med Hierte maatte have høieste Interesse
 ved den sande Skildring af den sublime Con-
 flict mellem den ømmeste Menneskeligheds og den
 kraftfuldeste Borger eller Undersaatligheds Sølelse,
 uilligemed en saa betydningsfuld Forestilling af
 Culturens Seier over den endog i fysisk Kraft als
 deles overvældige Raahed.

Men er det her kommet saavidt, at de, som
 kiende den, om end ej saa ganske almene, saa dog
 herskende, Tone og Berdring, ej tør lade dette
 Skuespil forestille; bliver det da og læst af saa
 faae, som jeg nok har Søie til at vente; — nu
 af nogle faae, om og kun af dem, som kiende det
 heel vel i Originalsproget, vil det dog blive læst;
 selv disse sidstnævnte ville vide mig Tak for at
 have fornyet dem dets kostelige Nydelse, om de
 end finde, at jeg har været for langt fra at kunne
 give dem det i al Originalens Skionhed og
 Styrke; og af dem, hvis Skien jeg bryder mig

om, og som ej kiende Originalen, vil der ingen være, som jo vil finde, at den daraussen affagte almindelige Tilintetgjørelsesdom over samtlige franske Sørgespil i det mindste i Henseende til dette var uretsfærdig; dets Oversættelse vil saaledes hos dem opvække nogen Mistviol om hin Doms Almeengyldighed; formaae dem til ved en hidtil for unødvendig anseet Umag at undersøge Sagen nøiere, og derved til at gjøre et, for sand æsthetisk Cultur saa aldeles nødvendigt, som paa ædelste Nydelse rigt, Bekiendtskab med de Værker, Soragt for hvilke dog nok ej burde lades uforkyndet at være et sørgeligt Skridt tilbage ad Barbariet.

Bliver imidlertid saadanne Læseres Antal saalidet, at det ej er at regne for noget, saa var der sagtens nu for Tiden kun lidt Nytte ved dette Forsøg; men saa holder jeg mig til den ovenforklarede Nytte, som, om ej vil, dog kan, skaffes, langt henne i Tiden ved det, om og kun eeneste, Exemplar, hvoraaf der ej vil blive gjort Kræmmerhuse.

Det vil nemlig derved da blive kundbart, hvad maaskee, uagtet denne Oversættelses Kundgiørelse, i Aviserne, bliver nu om stunder ligesaa ubekendt, som hidtil Rahbeks Oversættelse af Taccred: at baade Taccred og l'orphelin de la Chine, dog virkelig engang bleve til paa Dansk; — foruden hvad mere denne Indledning vil give Bindeom, hvoraf dog det vigtigste jeg vilde have sagt en kommende Alders Menneſker, — for hvilke den Tid, vi nu leve, bliver Oldtid, om hvilken de dog ellers ikke nær saa let kunne faae Besked at vide, som vi, naar vi kun vilde have den Uleilighed at aabne Dinene:

at det desværre rigtig nok ikke her stod anderledes til med æsthetisk Cultur i vore Dage, end at man paa vor Skueplads i de mange Aar aldrig fik noget af vor Fortids sande classiske Arbejder at see;

at vor egen Rahbeks modtoges af hans Samtid med stændig Lunkenhed;

at Oversættelser af en vis Tydſker, hvis Navn og uhyre mange Dramer sikkerligen dog ej ville

naae saa langt hen over den Tid da de bleve til, at det kunde hielpe i denne Anmeldelse at nævne ham, syntes, med al Tidsaldrens Hu for Skuespil, at være det eeneste hvori man ret sandt Behag;

at man talte meget om nogle Andre som afsgiort classiske, hvis Navne og Bærker sikkerligen dog heller ingen sildig Fremtid anderledes vil kiende end vi den Codrus og hans Theseide som Juvenal taler om*), men vovede dog kun sielden at byde nogen af disse classiske Herligheder, og det da alligevel kun med ringe Held;

at selv af dine Skuespil, endog i deres Nyhed, nogle endog slet ikke bragtes paa Skuepladsen, nogle saa godt som ikke, alle saare meget for sielden; men

at ikke desmindre dens, eller om der er flere end een, deres Id, som forsøgte paa at behandle dine Skuespil saaledes, at det maatte forudsætte, de troede i det mindste ej Saa at være ligesaa følesløse og blinde for deres Bærd som de

*) Vexatus toties rauci Theseide Codri.

selv, om den end blev upaatakt, dog vakte kun
almen Indignation;

at ej alene den bedre, men og langt den større
Deel af de dansk læsende om ej af de Kjøbens-
havns Skueplads besøgende Menneſker deeltog i
denne retfærdige Indignation, og, om just ej
ganske ubesmittede med Ukyndighedens Anticlas-
sifikation, dog endnu havde sund Følelse nok, for ej
at lade sig strømme til at miskjende den Digter,
hvis udbredte og taalte Miskiendelse vilde være
national Skændsel;

at uagtet hine Critikeres Haan — vel og sams-
mes eller andres ligesaa impertinente, thi ligesaa
ilde motiverede, Skamroes, (da det allerede gaar,
vist nok og fremdeles vil gaae, Dig, som det al-
tid gaar Litteraturens sande Ypperste, ofte at be-
undres, og af servo imitatorum pecore at efter-
lignes, i det, som Eders sande Paaskjonnere, —
vel og ofte, efter bedre Omtanke, I Selv — en-
skede anderledes) var der alligevel i din Samtid
ej Gaae, som skjonnede paa Dit sande Værd —
din sielfulde Indbildnings-, din rige Opfindelses-,

din magelose Fremstillelses: Evne; det Troldoms-
 blik, hvormed Du i hvilketomhelst, i Mytholo-
 giens eller Oldhistoriens eller anden Tidens Laage
 og med allehaande Skrammel tilhyllede, Gienstande,
 altid vidste at faae Die paa hvers interessanteste
 Side: den Tryllekraft, hvormed alt, hvad Du
 saa fremstillede, henrev hver din Tilskuers hele
 Siæl, opfyldte ganske hver dens hele Følelse, som
 ej uden Siæl eller Følelse saae det: den Viisdom,
 hvormed Du aldrig fremstillede andet, end hvad
 der ved umiddelbar Kraft, eller ved dyb Betyd-
 ning, ledede og dannede det af Dig henrevne
 Hierte til stor og skøn, eller i det mindste reen og
 blid, altid forædrende, Følelse.

Dette at faae, paa noksom oven forklarede
 Maade, en sildig Fremtid sagt, — altsaa uden
 nogen Indbildskhed om ved dette eller noget af
 hvad jeg før har bragt, eller fremdeles maatte
 bringe for Lyset, at kunne frembringe noget, som
 paa anden end saadan, eller lignende, Maade
 vil tillades at komme til dens Kundskab — dette, —
 Opfyldelsen af min Erang til saa offentlig, og

saa høitideligen som det er i min Eone, at bevidne
 Dig min og de med mig Ligefindedes taknemme-
 lige Skiennen paa hvad vi erkiende Dig, æd-
 leste Skiald, at være — var med dette Tilagnels-
 seskrivt min Hensigt; — som til Slutning ogsaa
 (nogen Egoisme maatte endelig vel i en Tids-
 alder, da den synes hvad enhver troer sig saa
 rundeligen tilstaaet, ogsaa tilstaaes mig) at faae
 hver den, som seer disse Blade, nu eller naarsom-
 helst, forkyndt, at Du, ej forsmaaende mit Vens-
 skab, hændrende mig med dit, har derved givet mig
 Ret til ogsaa offentligten at nævne mig

Kiøbenhavn den 6te Martii 1815.

Din Ven

Pr a m.

1791

Gengiskan i China.

Personerne:

Gengiskan, tartarisk Keiser.

Octar, } tartariske Krigshøvdinge.
Osman, }

Zamti, kinesisk lærd Mandarin.

Idamè, Zamtis Hustru.

Etan, Zamtis Ven.

Asfeli, Idamès Veninde.

Tartariske Krigsfolk.

Stuepladsen er i et af Mandarinernes Paladser, nær ved de kinesiske Kongers Slot, ogsaa nær ved deres Begravelsespladser, i Staden Cambalu, nu kaldt Peking.

Første Dytog.

Første Optrin.

Idamè. Afseli.

Idamè.

Kan der endnu, i disse Rædflens Tiber,
Endog paa denne Undergangens Dag, —
Da for Tartarens Bildhed Alt, o Alt,
Selv denne Borg er bleven skændigt Rov —
Kan der, i dette Maal af almen Jammer,
End være ny Glendighed for mig!
Afseli.
D, er der, i den fælles Undergang,
Vel een, som ikke selv umiddelbar

Erfarer egen Dval? Hvo hæver ej
 Til vrede Himmel Jammerkrig for Tab
 Af Egtesælle, Fader, Broder, Søn?
 Her inden disse Mures Kredts, hvorhen
 Tartaren ej endnu fandt Wei, — hvor Kongen
 Unddrog det Antal ubevæbnede
 Og fredelige Helligdommens Folk,
 Og Lovens Tolke, Gamle, Børn og Qvinder;
 Hvor Krigens Drab end ikke naaede hen, —
 Vi her endnu opdage ej, hvorvidt
 Den vilbe Sejrsers Vold sin Grumhed driver;
 Vi høre kun de hule Uveirsdron.
 Snart kommer og det Slag, der knuser os.

I d a m è.

O Skæbne! meer end Menneſket kan bære!
 Og veed du, kiære ſørgende Aſſeli,
 Hvem han, der knuſer ſaa med blodig Arm
 Alt — hele Katakis Land — hvem han vel er?
 Aſſeli.
 Man Kongers Konge nævner vor Tyran,
 Den ſtolte Gengieſkan, hvis Rædselsdaab
 Gior af det hele ſkionne Aſia
 En fæl uhyre Drik. Med Ild og Sværd

Hans Overhøding Octar, siger man,
Hvert Dieblig kan ventes her i Borgen.

Den nye Herfker hylde Landet over;

Dg denne Stad, nys Jordens Herfkerinde,

Paa alle Kanter svømmer nu i Blod.

Kun dette er, hvad her af hundred Stemmer

Blandt qualte Jammerfkrig forkyndtes os.

Idamè.

Men at en kuet Verdens Undertvinger,

Han, som tilintetgjør vort Fædreland,

Dg bader sig i Kongeblood — at han

En Schyter, nylig voren frem af Stovet,

Af krigfke Sværm fra hine store Drkner,

Som Himlen dækker med en evig Stormfky, —

At han er den, som, da han prøved' paa

At gjøre sig til Formand i sin Horde,

Kom engang — o du vift har feet ham f. v.

Hid, hid til denne stolte Stad, o hid

Til dette Slot, at bede her om Tilflugt. —

Hans Navn var Temuschin. Du mindes ham?

Ufeli. —

Han? den Gang Flygtning, men som voved' dog

At nære Dnffer, Idamè! om Dig!

En Driftighed, din Slægt kun saae med Haansmiil!
 D ham! — Han nu et Folge har af Konger,
 Hvis Navne før var' hele Nigers Skræk!

I d a m e.

Ham selv. Men saae du i hans Ansigt ej
 Alt da det høje Mod, den Fremtids Storhed,
 At skinne frem? og syntes ej alt da
 Ham Alting undergivet? Da endnu
 Han ukiendt, flygtende, kom til vort Hof
 At søge Tilstøb, talte han som Herre.
 Jeg vandt hans Hylbning, og mit Hjerte, svagt
 Maaskee, sig hemmelig fandt smiggret ved
 At tømme denne Løve, at ombanne
 For vore Sæder denne Bildmands Kraft;
 Med vore Dyder at forbinde den;
 Ham bringe til engang at kjendes værd
 Medborgerskab blandt os. — Han skulde tiend
 Den Stat, hans Krigervælde nu omstyrter.
 Han viistes af; og rædsom Folgen blev. —
 Vort Folk er stolt — og grundet er dets Stolthed —
 Af vore Konster, vore Loves Vilde,
 Bor giennem alle Tidsløb rensede Tro,

Vort Riges Hæder hundred Secler gammel,
 Det Alt forbød os, i vor Stoltheds Fordom,
 Hvert Baand med andre Folk, uværdigt os.

Nu bandt et andet Baand, det helligste,
 Mig til den dydige, den vise Samti,
 Hvo forudsaae det i hin Fredens Tid,
 Hin Schyter engang blev den, nu han er?
 Du fatter Grunden til min Frygt. Vil han
 Tilgive nu, jeg aflog Temuschin?

Er Samtis Hgtefælle nu? —
 Hvo har ej hørt om hans Hevngiærrighed? —

O mageløse, rædselsfulde Skiebne!
 Vil du, o Gud! at et utalligt Folk
 Ved Schytens Haand skal drives, uden Modstand,
 Som ringe Hiord til Slagterbænken hen!

Asfeli.

En Hær skal fra Corea samle sig;
 Dog veed vi blot, hvad uvist Rygte siger,
 Al! Alt forkynder os kun Undergang.

Idamè.

Et uvist Haab kun ægger Følelsen
 Af visse Nød. — Hvor øine vi en Grændse

For vor Elendighed? — Har vor Monark
 I sine Fædres Borg et Fristed fundet?
 Maaskee Forsvarere? — Er Dronningen
 Ej alt maaskee i Sejerherrens Bold? —
 Han eller hun ej alt ved Skæbnens Maal?
 Og denne ædle Stammes sidste Spire —
 O du ulykkelige Børn — betroet
 Vor Varetægt! — o hvor forøger du
 Mit, eene derved knuste, Hiertes Angst!
 End vover sig min Danni op paa Slottet,
 Maaskee en Skygge af Urbødighed
 For hans hoitidelige Raad formaaer,
 At mildne disse seierrige Voldsmaend.
 Saa gridske de paa Nov end vise sig
 I alle Jordens skrækopsyldte Egne,
 De synes, om en Gud dog et Begreb
 At have giemt. Saa dybt har da Naturen
 Indgravet dette helligste Begreb
 I Dødeliges Bryst. — Dog ak! jeg smigrer
 Mig vel forgiæves med, at noget Hensyn
 Bevæger dem. — Ak i min Barm er Angst,
 Kun paa min Læbe Haabet. — Jeg forgaaer,

Andet Optrin.

Samti. Forrige.

Idamé.

Du min ulykkelige Mand, jeg har dig
Dog end igien! — Siig, er vor Skæbne afgjort?
Hvad Budskab? —

Samti.

Kun hvad jeg med Gysen bringer
Elendighedens Maal til Bredden fuldt.
Vort Fædreland er ikke meer. — Jeg saarend
For fremmed Fiendes Vold Alt falde — Alt.
Hvad gavner os, vi vare Dyden troe?
Forgiæves gave vi, i dybe Fred,
Den hete Verden Lære og Exempel.
Hvad er nu Wiisdom? — Vold har styrket Alt.
Hyperboreisk Røverhorde hid
Sig Vej har banet, giennem Strømme Blod,
Og over græffelige Dynger Lig
Af vore døende og dræbte Brødre.
Drab bringe de, og Brand, som alt fortærer.
Jeg deres Skarer saae at trænge ind
I den høitidelige Bolig, hvor

Den største, den retfærdigste, som leved',
 Med majestætisk Ansyn vented' — Døden,
 Sig selv alt ikke meer bevidst; — med ham
 Hans Dronning — Deres Børn. Af disse laae
 Alt de, hvis Kraft med Aldren, af forgiæves!
 Bar modnet, til at de med Sværd i Haand;
 Mod Døden kunde fremstaae, — dræbte der.
 Tilbage var' om Kongen kun de Smaa
 Som havde ikkun barnlig Graad til Værges;
 Og fikelvende og tæet omslynged' de
 De faderlige Knæ. — Ud hinc Veie,
 Som Mængden ikke kiender, nærmed jeg mig,
 Og fandt Ham, Kongen, Manden, Faderen —
 Af dette Røverudskud, Orken - Rovdyr —
 Ham Millioners Herre — lagt i Lænker —
 Ham og hans Børn, og halvød deres Moder.
 Id a m e.
 Det er da deres Skiebne! — o! og var!
 Gud! Gud i Himmelen!
 I a m t i.
 Som saa han stod,
 Han midt i Morderklyngen blev mig væer,
 Og gav mig Vink. I Helligdommens Sprog,

Ej af Tartaren eller Mængden kiendt,
 Han fik tilraabt mig: "I det mindste ved
 "D ved min sidste Søn — den eeneste,
 "Jeg har igjen"! — Om jeg tilsvor ham det
 Med Mund og Siel; — om ej var saa min Pligt,
 Du domme selv. — Usmægtig før, jeg følte
 Fornyet Kraft. Jeg iled' hid, og fri
 Mig blodig Kansmands Skare aabned' Vej;
 Om, i sin Gribffheds Raseu syffelsat
 Med Byttet, ikkun stolt man oversaae mig,
 Hvad heller Tempeldragtens Værdighed
 Og hellige Symbol af ham, jeg tiener,
 Endnu paa deres Bildhed gjorde Indtryk;
 Hvis ej det var, at han, Alherren selv,
 Til Redning for det mig betroede Barn
 For deres vaagne Dine skulde mig,
 Jeg gif urørt igiennem Morderflokken.

I. d a m e.

D er der end ej Tid, at redde ham?
 Ham og vor Søn? — End synke Haabet ej!
 Bort! — herfra bort! — endnu er lønlig Flugt
 Maaskee vel mulig. D men strax! — Stan
 Lad til Coreas Strand ledsage dem,

Smgyrtler Havet kun en sorgfuld Jord,
 Saa har dog denne Dikner, vilde Huler! —
 Langt langt fra Sejrerer, ukiendt' af ham, der
 Kom! kostbar Tiden er, og Klager! spildte.

Z a m t i.

O! ej for Kongens Barn engang et Skiul!
 Coreahøeren kommer; o men naar?
 Dmsvæver ikke Døden disse Mure?
 Dog, kan vi, Diebliffet maa vi nytte,
 At bringe dette dyre Pandt i Tryghed.

Fredie Optrin.

E t a n. Forrige.

Z a m t i.

Dit Blik, Etan, spaaer ny Glendighed.

I d a m e.

Jeg seer det, her er ingen Frelse meer,
 Flye maa vi.

E t a n.

Flugt er ikke længer mulig.

I speides overalt. En rædsom Dag,

I sammensluttet Kreds, med Sværd' og Spyd
 Omgiver disse Mure trindt omkring.
 Seirherren byder; i den store Stad
 Udlyder kuet Trældom stum hans Bud.
 Vor Konges Død — Han faldt for Morderførdet —
 Hvert Bryst forstenet har med Angst.

Zanti.

Han er da

Ei meer!

Idamè,

O Himmel!

Etan.

Forestille eder

De nye Rædsler — nej! det kan jeg ej.
 Hans Dronning og hans Børn i deres Blod —
 De, Guders høie Slægt, tilbedt paa Jorden;
 Ah! disses Hoveder paa kaade Seirers
 Blodfarv'de Spyd' ombaarne der til Haan!
 Mens deres Undersaatte, som ej vove
 At knye, maae bølge slet betvungne Graad,
 Ved bristefærdigt Die at flaae ned.
 De skændige Phalangers spredte Folk

Paa Kææ, afmægtig' Vaaben lagde bort —
 Da stolte Sejrer, træk' af Drab og Seir,
 Dinsider kundgier undertrykte Stad
 Den Myrdens Standsning — o! men Trældom,
 — Trældom!

I Dødens Sted. — Dog trues der endnu
 Endnu! med større Jammer. Man vil vide,
 At Kongen for de Nordens Drkenhorder —
 At Gengiskan, udsendt af Himlens Brede
 Til Jordens Skræk — endnu os kun bekiendt —
 Af sendte Underdrabsmænd — kommer selv;
 Han var her for engang, da ringeagtet
 Han uforsonet, uforsonlig, nu
 Vil tage Hevn, udtomme selv sin Harm.

Hans grumme Folk mod vort har ingen Lighed.
 I vilde Hiem kun vante til et Liv
 I Huler, Drkenhytter eller Leir,
 Er dem en folkrig Stad, og ædel Kunst,
 Selv Loves skionne Hegn, Besvær og Tvang.
 Nu kommer han med dem, for, i vor Stad,
 Bort hele Fædreland, at gjøre Alt
 Hvorved det var os kjær — til øde Intet.

I d a m è.
 Ja! hevnbevøebnet kommer han. Det Glimt
 Af Haab om ukiendt, ubemærket, Fred —
 D ogsaa det forsvinder. — Selv det Mørke,
 Som skulde skjule os, opklarer Himlen
 Kun til vor Undergang. — Lyksalig den,
 Der lever ukiendt af sin Hersker!

I a m t i.

Er ikke meer. — Hans Son er os betroet.
 Paa ham, maaskee, vil Himlen end betegne
 Sin Retfærd og sin Magt. For ham at leve
 Er nu vor første Pligt. — — En Fiende kommer.

I d a m è.

Beskyt os Himmel!

Fjerde Optrin.

Detar. Bagt. Forrige.

Detar.

Droelle! giver Hgt!

Paa det, jeg byder, vil jeg intet Svar,

Kun Lydighed, — Af eders sidste Konge
 Der lever her endnu en Søn, som I
 Formaste eder til at holde skjult.
 At danne ham til Had og Hevn mod os
 Er eders Anslag. Han skal ryddes bort,
 I Verdens Sejervinders Navn befaler
 Jeg eder, dette Barn at bringe frem,
 Og ufortøvet. — Gaar, at hente ham!
 Strax! Hvis I tøve, da skal Drab og Blod
 Betegne ræddelig min Herskers Harm,
 Med eder selv begynder Nederlaget.
 Det mørkner alt. Er Livet eder kjær,
 Saa er jeg adlydt, inden det er Nat.

Femte Optrin.

S a m t i.   S d a m e.

S d a m e.

O Rædsel! O Uhyre! Hvilken Skæbne!
 Hvert Dieblisk fremavler nye Rædsler,
 Udaad, som angstomspændte Siæl tilforn
 Ej anede som muelig. — Taus, min Samti,

Du stønner spildte Suk mod vrede Himmel. — —
 Og, paa den Kriges Død, dit skyldfrie Blod,
 O du, saa mange Kongers sidste Udkom!
 Vi skulde offre! — Vi!

Samti.

Den bræbte Konge
 Jeg lovede — jeg svor, — at redde BARNET.

Idamé.

Al, er den Bistand, du kan yde, Redning?
 Den Eed du svor, din Dmhed — hvad formaaer den?
 Hvad kan du holde af dit Lytte? Er
 Da Haab endnu tilbage?

Samti.

Wilde du,
 Jeg krod min Eed, og Kongens Søn blev bræbt?

Idamé.

See mine Taarer! see min Dval! — o nej!
 Og var jeg selv ej Moder; var det mig
 Af Himlen tilladt, selv at raade for
 Et Liv, nødvendigt for mit eget Barn,

Jeg sagde: kom, min Samti, lad os døe!
 See, Alt omstyrtes! — see, vor Kongeslægts
 Er fældet! — lad os stige ned i Graven!

Samti.

Fra deres Bortgangs sergelige Stund,
 Hvo kunde frygte, hvo ei onske, Døden!
 Kun Brøde frygter, og kun Mismod kalder,
 Men Kiækhed trodser den, gaaer den imøde.
 Den Vise oppebier den med No.

Idamè.

Du slaer dog taarefyldte Dine ned;
 Du blegner. Alting noksom viser mig,
 Der svæver store Tanker i din Siæl.
 Mit Hierte, dit min Samti værdigt, deler
 Saa gierne hver din Følelse. D tacl!
 Hvad vil min Samti?

Samti.

Holde hvad jeg svor.
 Gaae, kære Idamè! vent mig hos Prindsen.

Idamè.

D redder ham min Graad og mine Beeraab!

Siette Optrin.

S a m t i. E t a n.

E t a n.

Ej heller, Herre, redder ham din Medynk.
Men tænk paa, at hans Dod kan redde Riget.
Han, eller mange tusinde, maa døe.

S a m t i.

Sa, ja! jeg seer, et kostbart Offer fordres. —
Hør: er dig Rigets Vel i Sandhed kært?
Erkiender du i Sandhed Gud? og saa
Som vore Fædres Lære har forkyndt ham,
Miskiendt af vore Bonzer — spottet af
Dem, som betvunge os?

E t a n.

I de Ulykker,
Som overvælde os, er eene han
Min Stotte. — Jeg begræder Fædrelandet,
Dg haaber kun paa ham.

S a m t i.

Soerg ved hans Navn —
Soerg ved hans Almagt, at du vil bevare
I evig Taushed det, jeg nu betroer dig;

Dg sværg, at du vil drabelig opfylde
 Hvad Fædrelandets Belfærd, hvad dets Love,
 Hvad Pligt, hvad Gud, ved mig vil fordre af dig.

Etan.

Det sværger jeg, og vil, at, her jeg staaer,
 Det hele Riges samtlige Ulykker
 Maa styrte ned paa eene mig, saafremt
 Jeg ej opfylder trolig det, du vil,
 Dg mig — i Gierning eller Død — bli'er utro.

Zamti. (for sig selv).

Welan! det maa saa være; kan ej ændres.

Etan.

Der vælber, seer jeg, store Taarer frem
 Af dine Dine. Er vor Jammer da
 Ej saadan, at os intet meer formaacr
 At underkue?

Zamti. (for sig selv).

Dommen, fældet, er

Uroffelig.

Etan.

Du tover, ædle Herre,
 Dg dette Barn, som dog for dig er fremmed, — —

Samti.

Mig fremmed! mig min Konge!

Etan.

§ 112

Kongen var

Hans Fader. Seg det veed, og gys; — men
Forklar dig. Hvad skal jeg udrette?

Samti.

Ben!

Man tæller her hvert Skridt jeg gjør. Jeg har
Kun liden Frihed. Det er Nat. Betien dig
Af Mørket. Du gaaer frit her overalt.

Hint Barn, vor Konges dyrebare Søn,
For nogen Tid maa skjules. Det skeer bedst
I dette Gravsted, bygt af vore Fædre.

Snart hen til Høvidsmanden fra Corea
Vi sende ham — det spæde, sidste Skud
Af den tilbedte Stamme. — I det mindste

Er det ulykkelige Barn, som er
Den grumme Seirers Rædsel, der unddraget
Fra Fiendens Vold, og jeg — o jeg — har reddet
Min Konge. — Resten tager jeg paa mig.

§ 113

Etan.

Og naar du ej ham bringer Kongens Søn?

Samti.

Seg har, hvad fyldestgjør hans Blodterst.

Etan.

Du?

Hvad, Herre?

Samti.

O Natur! Tyransk Pligt?

Etan.

Forklar — —

Samti.

Min Søn — — min eeneste — — i Buggen — —

Tag ham — —

Etan.

Din Søn!

Samti.

Betænk, det er din Konge

Du redder. — Tag min Søn, og bring ham hen — —

Jeg kan ej meer.

Etan.

Du vil — — ? o Gud!

Samti.

Forklaan

Mit Hierte — min Ulykke — og min Svaghed!

Sæt ingen Hinder mod min Siæls Bestuening!
Opfyld, hvad Eeden, som du svor mig, ogsaa
Gjør dig til Pligt!

Et an.

Den listeb' du mig fra!

Gjør den mig saadan Udaad da til Pligt?

Med Skræk beundrer jeg dit ædle Forsæt;

Men kan mit Venfkab — — — ?

Zamti.

Nok. Det er besluttet.

Dg dette Faberhierte, derved knust,

Mig siger derom hundred Gange meer,

End du formaaer. Jeg Blodets Røst betvang;

Betving du Venfkabs. — Gaae.

Et an.

Jeg maa adlyde — —

Zamti.

D skaan mig! Gaae!

Syvende Optrin.

Zamti.

Jeg Blodets Røst betvang!

Kun alt for lydt — og græffelig — og dog

Saa sødt — omsvæver denne Nøst endnu
 Min Faderbarm. O hielp mig Gud! o Gud!
 At døve den! — Min Hustru, og mit Barn!
 Af eder splittes Hiertet i mit Bryst.
 Gud! hielp mig, dette Hiertes Saar at bølge!
 O! Mennesket er svagt. Hvad kan det selv,
 For at betvinge mægtige Natur?
 O vedbliv! staae mig bi! — Du styrke selv
 Den Dyd, som, uden dig, afmægtig segner.

Andet Dytog.

Første Optrin.

Samti.

For længe lader min Etan sig vente.
 Jeg længes efter — o men, trods mig selv,
 Jeg frygter for hans ængstelige Komme.
 Min Son! mit elskte Barn! er du ej meer?
 Er den fuldbragt, den græffelige Dffring? — —
 Selv bringe dig til Dfferstedet — dertil
 Jeg havde ikke Kraft. — — Har jeg den da
 Til at erfare udført hvad jeg bød?
 D, har jeg Kraft nok til min Angst at følge?

Andet Optrin.

B a m t i.   E t a n.

B a m t i.

Kom Ven! — Jeg alt forstaaer dig. Dine Taarer —

E t a n.

Din Son, ulykkelige Fader. — — —

B a m t i.

Nof.

Fortæl om Rigets Haab — om Kongens Son.
Er han i Tryghed?

E t a n.

Blandt hans Fædres Grave
Hans Liv, og hans Glendighed, er skiult
For Undertvingerne. Der frelles ham
Et Liv begyndt for Lidelser — maaskee kun
En ulyksalig Gave.

B a m t i.

Men han lever!

J, som jeg herved tiener tro — tilgiver
D mine Konger! disse Fæbertaarer!

Et an.

Du saa tør overlade dig til Sorgen?

Samt i.

Hvor kan jeg skiule den, og min Ulykke?
 Hvorledes nogensinde fra i Dag
 En trostløs Moders Nærmen gaae imøde?
 En voldsom Siæls Fortvivlelse? en Moders
 Forbandelser og Veeskrig? — — — Kunde vi
 Endnu fordølge hende det, som skeet er!

Et an.

Hun var der ej, da hendes Barn blev henbragt,
 Dg ufortøvet ilede jeg hen
 Til Kongesønnens Frelse.

Samt i.

Om, min Ven,
 Du sagde hende, det var Kongens Son
 Du bragte Fienden; og at vor er skiult
 Dg tryk! — Hun troe, til videre, det er saa!
 D! Sandhed er saa tidt forfærdelig!
 Den elskes, og gier Menneſket elendigt.
 Kom! — D der er hun selv, og bitterst Qual
 Dg Døden selv er malt i hendes Nafn.

B

Tredie Optrin.

S a m t i.   S d a m è.

S d a m è.

Hvad har jeg seet? — Hvad har man giort? Barbar!

Befoel du selv den græsselige Dffring?

Nei! Nei! jeg kan ej troe det. Himlen vreb

Den Grumhed dog ei lagde i dit Bryst.

Nei, haardere og meer Barbar dog du —

Du selv — end grusomst Fiende ej kan være.

Du græber, ulyksalige! —

S a m t i.

D græb'

Med mig; men tænk med mig paa Kongens Redning!

S d a m è.

Og see mit Barn at offres!

S a m t i.

Saadan er

Vor tunge Lob. Men du var Borgerinde,

Forinden du blev Moder.

S d a m è.

U! saalide

Formaaer da over dig Naturens Kraft!

Formeget kun, dog mindre end min Pligt.
 Min dræbte Konges Blod jeg skylder meere
 End dette Barn, som ikkun vi skal savne.

I d a m e.
 Nei! Jeg forstaaer ej denne Grumheds-Dybt,
 Jeg saae vor Stad i Grus, vor Trone styrtet,
 Begræd vor Kongeslægts Elendighed;
 Med ved hvad Raserie, end mere rædsomt,
 Dpoffrer du, du selv, dit eget Barn,
 Som fordres ej, og glemmer, at dets Liv
 Er fra dets Moders uadskilleligt?

De Konger, ere de, selv efter Døden,
 Dig Guder da, hvis Torden strækker dig?
 Er det til de ufrøgtelige Guder,
 Som dertil slumre trygt i deres Grave,
 Du svoret har at myrde egen Søn?
 Ak! Smaa og Store, Undersaater, Konger, —
 Et Dieblisk forskiellige ved Smaating, —
 Er' af Naturen og i Nøden lige.

Hver Dødelig har nok i egne Kaar
 Og egen Nød. — I dette store Skibbrud
 Af Braget Vort at bierge, det er vor Pligt.

O var jeg nu troskyldig falben i
 Den mig opstilte Snare! store Gud! —
 Du sendte mig til Kongens Søn; o var
 Jeg bleven der, mit eget Barn alt nu
 Var dræbt, jeg ikke Moder meer; men o!
 Det Staal, som dræbte Barnet, ogsaa mig!
 Da skulde dræbt. Men Moderhertets Drift
 Mig hen til egen Spædes Bugge drog,
 Just da han vore Mordere blev bragt.
 Barbar! de havde ej det Mod, som du;
 Med modersterke Haand jeg rev ham fra dem,
 Og redded' Søns og Moders Liv, vel ogsaa
 Hans haarde, hans ulykkelige Faders.

Samt i.

Min Søns? — han lever?

Idamè.

Paaskion Himlens Naade,
 Som, trods dig selv, ei knuste Faderherttet!
 Fortryd din Grusomhed.

Samt i.

Tilgiv, o Gud!
 Den Fryd, som blander sig med mine Taarer!
 O fort, o fort den varer! — Idamè!

Vort kiære kiære Barn kan ikke reddes;
 Forgæves skjuler du vort dyre Dffer;
 Naar ej vi overgive det, o da
 Vil vore Bodlers Mistro tage Hevn,
 Og Myriader skyldfrie Landsmænd bøde
 Med os for et, endda kun spildt, Forsøg.
 Med Bagt omgivne er os Flugt umuelig.
 Vor Søn, som du vil redde, skal dog ej
 For Morderflokens Søgen vorde skjult,
 Vi kan ej — Nej han maae. —

I d a m e.

Min Samti! hi

D hør mig dog.

S a m t i.

D Gud! han maa — maa døe.

I d a m e.

Døe! — Lov, og skjælv, og frygt en haabløs Moder.

S a m t i.

Jeg frygter kun, at vige fra min Pligt.

Forlad du din, og mig; mig give du

Derved i vor Erobrers Morderhaand.

Mit Blod du, — ogsaa mit — af Gengiskhan

Saar da at kræve. Gaa! Du let bliver bønhort.

Svæet trosøs Haand i Ægtefællens Blod!
 Jil! Denne Dag er til for saadan Daad.
 Gior til Meeneeder mig! trods vore Love!
 Din Mand, din Konge offre du din Svaghed!

S d a m e.

Min Konge? Og hvad have da de Konger
 Ut fordre? Skylder jeg selv deres Afse
 Mit Blod til Skat? Er Navn af Undersaat
 Meer helligt da end Faders? Ægtefælles? —
 Nej, Blodets Baand og Ægteskabets Baand,
 I disse to erkiend de sande Love
 For Pligt og Forhold mellem Mennesker.
 Dem gav os Gud, kun Mennesker alt andet.
 Dpvæc mig ej til Had mod Hersterblod.
 D lad os frelse selv en Stimands Barn,
 Kun ikke, ikke, ved et Barnemord!
 Nej; nej ved Blodet af mit eget Barn
 Jeg Kongens Søn endog ej kieber Livet. —
 Jeg skulde da forlade ham? — o langt fra!
 Jeg ønske inderligst, at redde ham;
 Min hele Siæl er fuld af Medynk for ham.
 Du, Mand og Fader, hørd ej du din Siæl

Imod dig selv — imod dit skyldfri' Barn —

Dg mod dets Moder, som har dig saa kjær.

Nu truer jeg ej mere, see mig her

Ved dine Knæe, ulykkelige Fader!

D elskte, haarde Mand! for hvilken jeg

Foragted' engang ham — du mindes det —

Som Skiebneen giver dig i Dag til Herre.

D giv! giv mig min Søn! — giv mig det Barn,

Som reeneft Elskov lagde ved mit Hierte!

Mobstaae ej meer de Smertens omme Raab

Uf Kiærlighedens Røst i dybest Rummer!

Z a m t i.

D! tryllende og stærk er Blodets Magt

Dg din — men du misbruger den til Kamp

Mob Pligt. — D svage Elskte! vidste du — — —

I d a m é.

Svag er jeg, ja! tilgiv! saa her en Moder,

Det skulde ej bebreides mig, ifald

Man bød mig følge dig, og gaae i Døden.

D kan du i vor Søn's Sted sende mig,

Hans Moder, hen det offres Sejrerer!

See! jeg er rede. Intet Suk skal høres

Fra dette Hierte, stort som dit, min Zamti!

Zamti.
Sag kiender dig igjen.

Fierde Optrin.

Detar. Sagt. Forrige.

Detar.

Dg man har drifset
Sig til at rane mig det Barn tilbage,
Som jeg Befaling gav at bringes mig!
Sagt! Folger dem! — I staae mig inde for dem!
Gaaer! Skaffer mig det Barn, som man tør stjule!
Vor Keiser kommer usfortovet hid.
Til eders Herres Fodder bringer Offret!
(Til Sagten) Gaaer! agter strængt paa disse.

Zamti.

Lybigen

Skal Barnet vorde bragt.

Idamè.

Nei Bodler! nei.

Ei forend dette Hierte staaer ei meer.

Det ar (til Dagen).

Man bringe denne kække Kone bort!

Der kommer Keiseren. Seer til, at ingen

Af disse Fanger kommer ham Dine!

Femte Optrin.

Gengiskan. Det ar. Dsman. Følge

Gengiskan.

Man driver min Erobringsret for vidt.

Nu hvile Sværdene, og Døden standse.

Jeg vil, det undertvungne Folk fra nu af

Skal lades Ro, skal aande frit igien.

Jeg sendte Rædsler; jeg vil bringe Fred.

Jeg hevnes nok ved Kongesønnens Død;

Den er tilstrækkelig til at udbrøde

Den Sæd til evigt Mytterie og Oprør,

Som disse Førstesønner pleie udsaae.

Af Kongeslægten er blot han igien;

Han maae til sine Fædre. Denne Slægt

Maa bort, men mine Undersaatter leve.

Man skænbe mig ej meer de stolte Minder,
 De Konstens Underer, som Tiden har
 Erværdiggjort. — Erbødighed for dem!
 De være os Belønning for vor Daad!

Jeg taaler ikke meer, at Brand og Plyndring
 Tilintetgjør de Lovenes, de Wiisdoms
 Uhyre Skatte; disse Viddets Bærker,
 For eder uden Bærd. Bildfarelsen
 I dem kan have Deel; men mig er denne
 Til Gavn; den syffelsætter Mennesket,
 Og gjør det meer lærvilligt

Detar, dig
 Bestemmer jeg at bringe mine Faner
 Didhen, hvor Bolgens Skjod gjenføder Solens

J, tolker og udfører mine Bud
 Blandt mine Folk ved Sindis Bred og Ganges
 Smedens mine Sønner holde dem
 I Hævd blandt mine Folk i Vestens Neger,
 Fra Samerkand til Tanais. — Og nu
 Farvel! — Vi, Detar.

Siette Dyrin.

Gengiskan. Dctar.

Gengiskan.

Skulde du vel troet,
 At Skiæbnen havde saa ophoiet mig?
 Jeg styrter denne Trone — hersker her,
 Hvor før eengang man stolt saae ned paa mig.
 Her er det Slot, her denne store Stad,
 Hvor skiult blandt Mængden, søgende et Tristed,
 Kun Ringeagt, med hvilken opblæst Borger
 Mod ham uskytbar Fremmed er saa gavmild,
 Mig mødte den Gang. — Paa hvad Schyten androg
 Kun halvforstaaet, man svarde blot med Haansmit,
 End afflog her en Pige da den Haand,
 For hvilken Verden skiælver, fem Aar efter.

Dctar.

Hvad? Til det høie Trin af Glands og Magt,
 Mens Verden knæler stum for dine Fodder,
 Det undreg mig en slig Erindring naar.

Gengiskan.

Jeg tilstaar, den har fulgt mig stedse siden.
 Af alt, hvad før i Ringheds Raar har mødt mig,

Staar ublid den Grindring blot igien.
 Et Svagheds Dieblif forvilled' mig.
 Jeg troede, jeg fandt der den Hjertets Fred,
 Som findes ikke i min Nutids Glands;
 Som Vren lover — Elskov kun skal give.
 Et Nag, som anstaar Gengiskan kun ilde
 Er end tilbage. Gierne vilde jeg,
 Hun fra sin lave Standpunkt nu fik see
 Den Konge, hun saa uklog da gav Afslag;
 Om hun fik see den Glands, hun havde kunnet
 Deeltage nu, saa blev det mig en Hevn.

D e t a r.

Kun vant, min Konge, under dig til Lyden
 Af dine Sejerstoge, dine Rygters
 Basun, for Resten Dron af Stæders Fald
 Og Vaabenbrag, jeg nu kun lidt forstaaer dig.

G e n g i s k a n.

Nu! ogsaa har mit Hjerte, siden den Gang
 Det og min Stolthed var i nogen Fare,
 Holdt Stand mod hvort et Anfald af den Svaghed,
 Som her man kalder Elskov. — Idamè,
 Jeg tilstaaer, gjorde paa min Siæl et Indtryk,
 Som var mig ukjendt. — Der var Vildelse.

Hist i vort kolde Nord, hvor ikke Alting
 Dmsmiler os som her, fortryller Skionhed
 Os ikke saa. Der, under meer Besvær,
 Hint Kion, vort mere ligt, er som vor Himmel
 Meer foldt og skarpt. En egen Art af Gift
 Betog mig. Idamè tilbragte mig den
 Ved hendes Dine. Tale, Træk og Alt
 Henrev mig. — Jeg er glad ved hendes Ufflag;
 Det gjorde mig forbittret, men helbredte
 Forvildelsen. Den Gift angriber Hjertet
 Med sølsom Kraft. — Ja, uden dette Ufflag
 Jeg skulde neppe blevet den jeg er.
 Nu skylder jeg min Banes store Formaal
 Min hele Siæl. Jeg har betvunget Verden,
 D skulde sukke! — Dybt jeg sølte mig
 Fornærmet; men, det er for stedsse glemt,
 Og uden Gavn. Den Magt faaer aldrig meer
 En Kvinde over mig. Det er forbi.
 See hende! — nej; jeg vil ej. Længe nok
 Hun nu begræde hendes Stoltheds Trodsen.
 Endog at spørge nu om Idamè
 Er, Dctar, ej tilladt.

Det ar,
 Her og er Ding
 Af større Bigtighed at tage vare.
 Gengiskan,
 Sa jeg har tænkt formeget paa den Tant,

Syvende Optrin.

Forrige. D s m a n.

D s m a n.

Den Dffring, Herre, som du bød, var rede,
 Og Barnet frembragt, inden Kreds af Krigsmænd,
 Da end et sælsomt Forfald tvinger os
 At standse, til paa ny vi faae dit Bud.

Forvildet, svømmende i Graad, der bryder
 Et Fruentimmer ind igiennem Kredsen;
 Hun overrasker os med vildest Veefrig;
 "D holder inde, raaber hun, det er
 "Min Son I myrde. Man bedrager eder.
 "Min Son, ej Kongens, er det I vil dræbe."
 Fortvivlelsen bestæled' hendes Ord.
 Af Dine, Afsyn, Stemme, Graad og Skrig.

Dg Uforsagtheds Røsen, var det klarlig
 Naturens Røst, et Moderhertes Sprog.

Imidlertid var hendes Mand kaldt frem;
 Han, ej i mindre Grad end hun, forvildet,
 Men mørk, og sammentrykt i dybest Kummer:
 "Af Kongestammen, sagde han, er denne
 "Den sidste Spire. Hugger til! Det Blod,
 "I bedes at udgyde, det er dette."

En Taarestrøm ledsaged' Mandens Ord,
 Hun sank, et farveløst og livløst Liig,
 Som aabned dog omsider brustne Dine,
 Dg forbred med fornyet Liv sit Barn. —
 Saa cegte Sorg tillyver ingen Konst sig,
 Saa bitre Taarer fældte Ingen før.

Zivltraadig, ubesluttet, man ved mig
 End beder, Herre, om dit høie Bud.
 — G e n g i s k a n.

Jeg skal vel klare dette Gøglepil,
 Den, som vil skuffe mig, er Straffen vis.
 Det Folk, jeg vandt, vil dog ej giække mig!
 Det onsker dog vel ei fornyet Blodbad!
 D e t a r.
 Din Wiisdom skalde blændes af den Kvinde!

Det hende var, den dode Keisers Son
 Bar anbetret. At for sin Herres Barm
 Hun fatted' Godhed, er naturligt; ogsaa
 At den ved Nød og Farer end fik Tilvært,
 I saa Fald ligner Lidenfkap Naturen,
 Og Sorgens Sandhed hjælper godt Bedraget,
 Men let der skaffes Lys i dette Mørke.

G e n g i s k a n.

Hvem er da hun?

D e t a r.

Man siger, hendes Mand er
 En Lærd, af dem, der gaaidt saa meget her;
 Som, pukkende paa hoit anseete Love,
 Fra deres Domstoel pleied' trodse Konger,
 I Mængde er de uden Tals tilhobe,
 I Lænker nu. Man Lov af større Fynd
 Vil lære dem. Han hedder Jamti! — Ham
 Og Hustrue Kongens Sen var overdragen.

G e n g i s k a n.

At man har Konster for, som fordre Straf
 Er klart. Gaae! Undersøg hvad her er Sandhed.

Fast paa sin Post hver Kriger agte noie
 Paa alt. — Man taler om et Dverfsald —

Om at Torna gjør endnu Forsøg,
 Og ned ad Floden har man mærket Krigsfolk,
 Vi maae dog vide, hvilke Dodelige
 Der tør endnu staae frem mod os og Døden;
 Om man endnu vil tvinge Krigens Børn,
 At bringe Nederlag til Jordens Udkant.

E r e d i e D y t o g.

Første Optrin.

Gengiskan. Dctar. Dsman. Krigere.

Gengiskan.

Hvad har man oplyst af de Fangers Anslag?
 Hvori bestod det? og hvorledes har man
 Alt straffet det? Den Kongepode er
 Dmsider, Dctar, dog vel i din Haand?

Dsman.

Man søger Lys endnu i dette Mørke.
 At vides Pinebænken skrækked' ej
 Den Mandarins Halstarrighed. Han rolig
 Bli'er ved, hvad han har sagt, og af hans Ansyn

Det synes klarlig sandt. Bøængstet svarer
 Hans Hustru blot med Taarer; de og Sorgen
 Gjør hende dog kun endnu mere skion.

Hun, trods os selv, bevæged' alle Hjerter,
 Og tvang os ukiendt Medynk af. Saa skiont
 Som hun var, havde ingen af os alle
 Seet noget før; — og nu, utrosteelig —

Du vil forundres Herre — hun bønfuldt om
 At tørde faste sig for Dine Fodder.

"Naar Kongers Sejervinder, sagde hun,

"Kun hører mig, han selv, hvor streng han er,

"Vil skærme Uskyld, kan ej være grusom.

"Almægtig maa han være ædelmodig,

"Ej spotte den Ulykkelige's Nød."

Saa talte hun. Jeg troede Pligt, at love,

Du naadig ikke afflog hendes Bøn.

G e n g i s k a n.

Den Hemmelighed kommer da for Lyset. —

Lad hende komme; bringer hende hid.

Hun spilder digtet Klage, Suk og Graad.

Paa en Erobrer Sligt er uden Virkning,

Nej! her skal hendes Kion ej skuffe mig;

Det dertil kun forvel har lært mig Mistro.

Mit Bryst for dem er længe siden lukket.
 Ut see mig, ønsker hun. Sin Skiebne vil hun
 See afgiort. Vel! Det skee! Vil hun endnu
 Kun skuffe mig, saa ønsker hun sig Døden.

Isman.

Her bringes hun, som du tillod det,

— Gengiskan.

Himmel!

Hvem seer jeg? Er det Koglerie? — o Skiebne!
 Bedrager jeg mig ej? Er det en Drøm?
 Selv hende! Idamè! og — — —

Andet Optrin.

Forrige. Idamè.

Idamè.

Store Konge!

Byd! — End en trøstløs Kones mørke Dage!

Du vil jo Hevn; jeg derpaa er beredt.

Men skaan, og Konge! et uskyldigt Barn!

Gengiskan.

Fat Mod! Lad fare denne Angst! Du seer mig

Ej mindre overrasket, end du selv er.

Os begge skuffed' Skiæbnen, som gjør alt,
 Alt heel forandret er. Men er en Nordbo,
 Som, engang du forsmædede, nu forvandlet
 Til den Erobrer, Aften bæver for,
 Du frygte ham dog ikke. Keiseren
 Har glemt, hvad Demuschin maaskee blev stødt for.
 Til Sejren, til min Trone, og til Skiæbnen
 En Fiendestammes sidste Skud maae offres;
 Hans Blod forlanger Statens No; ham maa
 Jeg fordre overgivet i min Haand,
 Men for dit Barm dit Hierte være trygt.
 Jeg selv beskytter det.

Idamè.

Gud! Lever jeg?

Gengiskan.

Men ogsaa fordrer jeg ukonstlet Sandhed,
 Man skal med Rænker ville blinde mig.
 Hvem spinder dem? Du eller din Gemal?

Idamè.

Skaan, Konge, de Elendige i Nøden!

Gengiskan.

Han Skaansel? Han? af mig?

Idamè. Af dig, o Konge!

Gengiskan (for sig selv).

Jeg har formeget sagt; meer end jeg vilde.

Idamè.

O, giv mig mit ulykkelige Barn!

Du gav dit Kongeord, du gav Benaadning.

Gengiskan.

Den gav jeg i din Haand. Min Høihed kroentes,

Mit Bud foragtes, og min Vælde haanes;

Du føler selv, hvorvidt man driver det.

Oj nok, at man undrager mig det Barn,

Jeg fordrede, og trodser min Befaling,

Allt længe øvet i at haane mig;

Men ej det er blot fra i Dag, jeg skylber

Dig Hevn. — Din Mand — det Navn alt er ham

Brøde —

Den dig saa dyrebare Mand, hvem er han,

Som saa har vidst at fængsle Idamè,

Dg vover fræk at trodse mig? — Han komme!

Idamè.

Han er en dydig Mand, som tjener tro

Sin Gud, næst Ham sin Konge, gjer mit Liv

Lykjaligt; første Gang ved sin Ulykke
Har voldt mig Sorg.

Gengiskan.

Skiont! skiont! — Dg fra hvad Tid
Er dette Baand vel knyttet?

Idamè.

Fra den Tid

Da gunstig Lykke fulgte Demuschin
Paa Tog til fierne Rigers Undergang.

Gengiskan.

Da! da han med Haan var her viist bort!

Da Ret til Hevn han fik mod eder begge!

Dg disse Egne Udkomst til hans Had.

Exedie Optrin.

Gengiskan, Dctar, Dsman paa den
ene Side. Idamè, Samti paa den
anden. Bagt.

Gengiskan.

Zael! Har man efterlevet min Befaling?

Er Kongesønnen bragt i mine Hænder?

S a m t i.

Jeg har opfyldt min Pligt. Ja! det er giort.

G e n g i s k a n.

Du veed om Kænker og Dpsætsighed
 Undgaae min Arm, og om jeg er lemfældig.
 Viid og, at, har du skilt mig ved mit Dffer,
 Det trods din Træskhed findes skal igien;
 Og da er Barnets Skiebne ogsaa din.
 Dog, jeg vil troe dig. (Et Dagten) Jeg har alt befalt
 Den Dreng, som denne Træl har bragt — som sagt —

S a m t i.

Ulykkelige Fader!

I d a m è.

Holder inde,

Umennesker! Er Konge, det din Naabe?
 Det er da saa, en Seirer holder Ord!

G e n g i s k a n.

Og det er saa, man skuffer, driller mig?
 Det gaaer for vidt. Nu alt opklares maa,
 Strax, strax! Er dette Barn det, jeg har fordret?
 Bekiend! hvis ej, det gielder flux dets Liv.

I d a m è.

Belan! Du seirer, Moderkierlighed!

Hvis den Bekjendelse, som den aftvinger
 Mig i min Qual, endnu for dig er Brode;
 Og stiller ikkun Blod din Grumheds Tørst,
 Tag da det Hjertes, som i Noden svigted'.
 Men skaan, o skaan, den Bedres! skaan min Mand's!

Det er da Sandhed, at vor høie Hersker
 (Han var det, uden din Bedrivt, endnu)
 Mig havde anbetroet, og min Gemal,
 En os, og alle Menneker paa dig nær,
 Erværdig Skat, sin Søn, til Varetægt.
 Der følger Rædsler nok med dine Seire;
 Din Hæder meer end nok af Blod er sudlet.
 Vor Konge lod du myrde, og hans Dronning,
 Ved deres Side Fem af deres Søner!
 O Gud! o Gud! de Strømme Uskylds Blod!
 Saa Riget om paa alle Kanter berjet! —
 Den Myrden burde alt dig være nok.

Her kommer en Barbar, og fordrer os
 Betroede Skat, saa mange Kongers Ufkom,
 Vort sidste Haab. Ved denne Rædselsfordring
 Seer min Gemal, ubøielig i Trofskab
 For sin Monark, alene paa sin Pligt;
 Og, uden Vaklen, overgiver han

Sin egen Søn. — Naturen, trodsset saa,
 Hans deelte Siæl forgiæves sønderriver.
 Af eder taalte ej saa hellig Daad
 At vorde kiendt. — Jeg burde hædret meer
 Hans strænge Dyb, og lignet ham; men af!
 Men jeg er Moder. Til den Grumheds Kraft
 Min Siæl ej kunde hæve sig, og taus
 Tillyve Barnets Drab mit Bifald. — Noksom
 Min Smerte vidned', jeg var Barnets Moder.
 See her dets Fader, knust! — D! fatter Du
 Hvor dydig, reen og stor en Siæl der hører,
 Til at bedrage saa som han? Mig taler
 Min Uskyld for; — ham! kan Du nægte ham
 Urbødighed for hvad Du kalder Brøde?
 Straf mig! alene mig! Jeg har paa een Gang
 Forraadet en Gemal, som jeg tilbeder,
 Og mine Kongers Blod. — Min Samti! du
 Min inderligste Dmheds høie Gienstand!
 See! Moderømhed var min hele Brøde.
 I Liv og Død jeg følger dig; men tilgiv,
 D tilgiv, at jeg frelst dig din Søn!
 Samti.
 Tilgive dig! og hvad? Min Idamè!

Hvad ej tilgive dig? — Ej meer jeg klager.
 Held mig! Min Konges Liv er nu betrygget!
 Hans Blod er frelst.

Gengiskan.

Det er det ej, Forræder!

Opret din Brode, eller undgiæld selv!

Samti.

Udlyde uretfærdigt Bud er Brode.
 For mig er mine Kongers høie Røst
 Endog fra deres Grave mere hellig
 End din. Du sejred', men er ej min Konge.
 Var jeg din Undersaat, jeg var dig tro.
 Tag kun mit Liv; men bær Høiagtelse
 For min Retsskaffenhed. Jeg overgav dig
 Min Søn. Jeg ham har kunnet offre dig.
 Troer du jeg for mig selv endda kan frygte?

Gengiskan (til Dagten).

Han bringes bort!

Idamè.

O Konge!

Gengiskan.

Jeg befoel.

I d a m è.
 Mig ramme din Fortornelse! o mig!
 Du Fædreland, og Konge, og min Søn,
 Tyran! betogst mig — ogsaa nu min Mand!
 D! blødgjør intet da dit haarde Bryst!

G e n g i s k a n.
 Bort! Bort! følg ham, som Skiebneen bandt dig til.
 Du tør tiltroe dig, at bevæge mig?
 Og jeg bebreides — jeg! af dig! Forbovne!

I d a m è.
 Jeg forudsaae det. D! alt Haab er slukt.

G e n g i s k a n.
 Bort! kunde dette Hierte, trods det selv,
 For Idamè endnu til Naade bøies;
 Hun føler selv, hvad end forsones maatte.

Fierde Optrin.

G e n g i s k a n.   D e t a r.

G e n g i s k a n (for sig selv).
 Hvad er det, som imidlertid mit Bryst
 Gjør saa bespændt, saa trangt? Hvad? sukker jeg?

Jeg? og hvorfor? og vakler min Beslutning?
 Hvad Guddom taler giennem hendes Læber?
 Har Skionhed eller Dyden da en Magt,
 Mod hvilken min kan ej bestaae?

Lov Dctar!

Jeg frygter for mig selv, forstaaer ej meer
 Mig selv. Mit Hierte trænger til en Ven,
 End har det ingen.

Dctar.

Du affordrer mig
 Uforbeholdenbed! Er der en Fiende
 At røbbe bort, er der en farlig Stamme,
 Som man til sidste Rodskud kappes af,
 Saa spild ei Tid, vær snar; brug Strængthed; den
 Kan en erobret Trone ej undvære.
 Hug uden Standsning Slag i Slag, og vær
 En Strøm, som alt henriver i sin Fart,
 Og Tiden vil gienbringe No og Orden.
 Lærvilligt danner Folket sig til alt.
 Af hvad det udstød Mindet selv vil svækkes.
 Snart det tilgiver, snart forglemmer, alting.
 Men tappes Blodet Draabe efter Draabe,
 Blier Saaret langsom lægt, og rives op;

Gienbringe nye Tider gamle Plager;
 Da blier Fortvivlelsen tll Kraft og Mod;
 Et svagt forvandles til et stridbart Folk,
 Saa farligt nu som det var nedtrykt før.

Gengiskan.

Hvad? denne Idamè! Hun! selv i Lænker — —
 En oprørsk Slaves Biv, som trodser mig! —

Det ar.

For hende, seer jeg, der er ingen Naade,
 Hun kan ej vente andet end dit Had.
 Du siger selv, det du har følt for hende,
 Det var kun Opblus af en Flyveild;
 Den har det Afslag før, den Trodsen nu,
 Og Tiden slukket ud til sidste Gnist.
 Du seer i hende kun Misdæderstien,
 En Medforbryders Mage.

Gengiskan.

En Forbryders,
 Som jeg skal straffe. Ja, jeg bør, jeg vil.
 Mit Udelmod er ej for Folk, som ham.
 Jeg taale den foragtelige Træl! —
 Jeg! en Rival i ham!

Detar.

Hvi taale ham?

Du er almægtig, og ej hevnet?

Gengiskan.

Himmel!

Saa lidt mit Hierte ligner meer sig selv!

En Skionhed bringer det i Dyrer, sejrer,

Afvæbner det med nogle Taarer! tvinger

Mig til at taale Haan! at sukke! — mig!

Dg min Rival en Træl! og lykkelig!

Jeg taaler, at han aander! at han elskes!

Jeg, selv i ham, hun elsker, yder hende

Urbødighed; og jeg er bange for

At saare hende, hvis jeg bruger Staalet

Mod den uværdige Forhadtes Barm!

Saa elsker du da Gengiskan? og sukker?

Hvad er den Elskov? Har den saadan Vælde?

Detar.

Jeg blot forstaaer at slaes, og som du selv

Har deri underviist mig. Det, jeg elsker,

Er mine Gangere, mit Spyd, min Bue.

De Hiertets Griller har jeg ej Forstand paa.

Kun Sejren kiender jeg, og vore Skikke,

De Fangne abløb altid Sejreven.

Hin Fjnhed, ubequem og fremmed, troer jeg,

Kun passer slet for dig og for din Lykke.

Om en Slavinde meer lidt ængstlig venter

Paa din Befaling, er da det saa vigtigt?

Gengiskan.

Hvo kiender bedre end jeg selv, hvorvidt

Min Vælde naaer? Jeg kan, for vel jeg veed det,

Kun bruge Magtsprog. Hvad blev det for Lykke!

Hvor ussel, grusom, æddret? — den, at tvinge

Et Hierte, som ej overgav sig selv!

I Dine, ved hvis Ild vor Siæl blev optændt,

Kun Taarskyer, evig Angst, at see!

Kun eie en Slavinde, som imodtog

Vor vilde Lidenskab med Gru og Affky! —

Er Tartariets vilde Rovdyrs Liv

Meer ublidt? deres Elskov meer barbarisk?

Vel! uden Dmsvob tilstaaet: Idamè

Har med en uforklarlig Dvermagt

Beseiret mig. Mit Hierte, frygter jeg,

Vil mindes denne Dag. Jeg blev forbittret;

Men hun tog over mig og min Befaling

En sikkrere, meer ubegrændset Magt,

End mine Sejre give mig, og end
 De hundred Kongers, jeg betvang, tilsammen.
 Nu seer du Grunden til min Siæls Forvirring.
 Hun var forviist for evig af min Hu;
 Jeg mine Nigers Herre, og min egen;
 Hun glemte. — Jeg hende seer igien; hun seirer,
 Og jeg — — — er hendes.

Femte Optrin.

Forrige. D s m a n.

Gengiskan.

Nu; hvad bringer du?

Og hvad har hun besluttet?

D s m a n.

Med sin Mand

At gaae i Døden, før end røbe, hvor

De skiule det ulykkelige Barn.

De see med Ro, man dem bereder Pinsler.

I Mandens Arme styrkes hendes Mod

Bed hans. Og begge, uden Spor af Angst

De bede kun om Døden med hinanden.

Et talrigt Folk, i Graad og stum Bestyrning,
Omringet dem.

Gengiskan.

Hun venter — hun af mig.

Sin Død! — Gaa! opliv hendes Mod, sig hende,
At hendes Liv er trygt, er kjær, er helligt
For hendes Herre! Flyt!

Siette Optrin.

Gengiskan. Dctar.

Dctar.

Et selsomt Budskab!

Det angaaer dog det kongelige Barn,
Som skulde — —

Gengiskan.

Dræbes? — Ti!

Dctar.

Og dog befoel du,

Det skulde rives hende selv af Armen,

Gengiskan.

Nu! Opsat!

Detar.

Du maaskee — — —

Gengiskan.

De kan ej undflye.

Detar.

Man dog maaskee bedrager dig.

Gengiskan.

Hun ikke.

Detar.

Du vil, den Kongeslægt skal ej døe ud?

Gengiskan.

Det, jeg vil, er, at Idamè skal leve!

Gaae! Sorg for Resten du. Søg hende op!

Dog nej! Til, Detar, iil! Tving hendes Mand

Til Lydighed! Det Barn, det Dffer! — Smaating!

Han vel skal bringe mig et større Dffer.

Detar.

Hvem? Han?

Gengiskan.

Ja, ja han selv.

Detar.

Du taler, Herre,

I Vilde, troer jeg.

Gengisfan.

Tæmme Idamè,

See hende, elske hende, o! af hende
 Den utaknemmelige elskes! — — — eller
 At hevne mig paa hende, straffe hende! —
 Du seer igien min Svaghed. Trods mig selv,
 Henreven af de meest modsatte Længsler,
 Jeg bæver — og veed selv ej, hvad jeg vil.

Du vil den Kærlighed
 Gengisfan

Det, jeg vil, er, at Idamè
 Gode! Gode for hende
 Du vil den Kærlighed
 Du vil den Kærlighed
 Du vil den Kærlighed

Gode! Gode
 Gengisfan

Det, jeg vil, er, at Idamè
 Du vil den Kærlighed
 Du vil den Kærlighed
 Du vil den Kærlighed

F i e r d e D y t o g.

Første Optrin.

Gengiskan. Krigere.

Gengiskan.

Skal da for stedse Frihed, No og Fred.
 Alt, hvad jeg søgte, flye mig? Hvad er jeg
 Mig selv? D fra i Dag begynder jeg
 At føle Bældens sørgelige Vægt.
 Jeg søgte Idamè. Hvad finder jeg?
 En Hovding = Flok, den Kongelivets Plage.
 (Til Krigerne).

Gaar! og som sagt, den ydre Pynt af Borgen
 Er Samlingsstedet. Strax! — Den Flok Corcor

Maa ej for Intet torde prøve paa
 At overraske os. Alt har man udraabt
 Til Konge det ulykkelige Barn.
 Dets Hoved i min Haand, jeg gaaer imod dem,
 For sidste Gang: man lære denne Samti
 At lystre. Kun for længe har jeg opsat
 Den kongelige Dyrersqvist at kappe.
 Bort!

(alene).

Grusomhed, hvis Sysler høre til
 At være Hersker, hvor nedtrykker den
 Min Siæl, saa stemt for ganske andre Sysler!
 At styre Folket, tøile disse Krigsmænd,
 Forudsee Farer, dæmpe Mysterier,
 Hvor tungt for Hjertet! — og dog skiule Vægten! —
 Før, kiendt af Ingen, var jeg lykkelig.

Andet Optrin.

Gengiskan. Dctar.

Gengiskan.

Hvad Budskab bringer du fra Mandarinen?

D e t a r.

Ham rører ingen Trudsel, intet Hensyn.
 Jeg blues ved, at jeg har maattet bruge
 Dit eget høie Navn mod sliq en Fiende.
 Han seer med roligt Die paa hver Dødsstraf,
 Og taler, som var Overmagten intet,
 Om Ret og Pliqt. Man skulde troe, han sad
 Paa Dommerstoel, og os forkyndte Love.
 Lad dem forsvinde, Konge, ham og hende,
 Dprorerksen! Nedlad din Høihed ej
 Til saadan Svaghed! Bør det være taalt,
 At den, som Jorden bæver for, blier trodset?

G e n g i s k a n.

Forunderligt! Og disse Dødelige,
 Som trodse Jordens Herrer, hvo er' de?
 De Yttringer, i vore Egne hidtil
 End aldrig anede, hvorfra vel de?
 Sin Konge, som ej meer er til, den eene
 Dpoffrer, uden Frygt og Nag, sin Søn!
 Sig selv den anden for en Ugtefælle!
 Og intet bøier, intet skrækker dem!
 Hvad er det Alt? — D, kan jeg see med Alvor
 Paa dette Folk, skiondt lagt af mig i Lænker,

Dg dog ej selv tilstaae det dyb Beundring?
 Jeg seer dets Flid at undervise Verden;
 Saa gammelt, kunstigt, og uhyre stort;
 Dets Konger grundede' deres Magt paa Wiisdom,
 Betvang dets Nabofolk til disses Held;
 Holdt Orden; herskede ved deres Sæder. — — —

Den Lod, os Himlen gav, blot Styrke blev;
 Vor Kunst er Krig; vor Daad, at ødelægge.

D hvortil nytter mig mit store Held?
 Hvad bringe mig al Verdens Taarer ind?
 Vi farve vor Triumfvogn rød med Blod. —
 Der gives dog maaskee en anden Storhed! — —
 I Lon jeg maa misunde disses Dyder,
 Dg dem, jeg undertvang, mig ønske lig.

Det er.

Beundre dette svage Folk! — Hvad stort
 Er der da i de Konster, Blødheds Fostre,
 Som frie dem ej engang for Drab og Lænker?
 Er ej den Svagere bestemt til Træl for
 Den Stærkere? For Møje og for Mød?
 Maa Altning under Solen vige. Men
 Her er det dig, som viger, taaler Spot,
 Dg strækker, trods din Brede, Haanden ud.

For, hvad veed jeg? blandt os ukiendte Lænker.
 Du underkaster dig, at høre Murren
 Af dem, du har at takke for dit Held!
 Vil dine stolte Vaabenbrødre see paa,
 At Elskov vifter al den Hæder ud?
 Sligt ærgrer hoie Siæle, bringer Nødme
 Paa Riickes Kinder. — Troe, i mine Ord
 Du horer dem. I deres Navn og Statens
 Jeg taler. — Undskyld en Tartar, en Krigsmand,
 Hvis Iffe, under Hielmen, graa er bleven,
 I Kamp for dig — som hover ej den Tant,
 Og nu har viist dig Vren, den det synes
 Dit Die, blændet, ikke saae paa meer.

Gengiskan.

Man hente Ibamè!

Tetar.

Du vil? — —

Gengiskan.

— Udlyd!

Hold din forbovne Midkiærlighed i Tomme!
 Min Undersaat skal med Erbødighed
 See, hos sin Herfker, selv hvad han troer Svaghed.

Eredie Optrin.

Gengis Khan (alene).

Jeg da ej meer kan modstaae Skæbnens Dom,
 Hun er af Himlen selv bestemt for mig.
 Hvad har jeg og i al min Storhed giort?
 Ulykkelige! — D, det er jeg selv.
 Af alle dem, der høre til min Storhed,
 Paa Kamp saa gridff', med deres Blod saa ødste,
 Har nogen eneste tildraget sig
 Mit indre Væsen? bortspredt Skyen der?
 Hvor mange Riger jeg betvang, mit Hierte
 Er lige tomt, og træt, og kiedt af Alt. —
 Forvildelse! — Er det end saa, nu vel!
 Min Land behøver en Forvildelse,
 At skaffe Dag i denne Tungsinde-Nat,
 Og blidne lidt den kiedte Tronesiddende.
 De Octars skumte Raad — — o bort med dem!
 Rundt om mig idel bloddøds Dyrger —
 Forsultne Rovdyr — glubste, lumste Stiemænd,
 Afrettede og snu' til Mord og Ran.
 Til Krig de fødtes, ej til Hof for mig.
 Jeg kiender Ricerlighed, og jeg affhyer dem.

Nu! — stride under mig, bøe under mig,
 Det maae de; ej bedømme mine Forhold.

Du tover, Idamè! — Der kommer hun.

Fjerde Optrin.

Gengiskan. Idamè.

Idamè.

Du end engang vil nyde Synet af
 Min Angst. I spar en Hustru og en Moder,
 Forøg ej min Glendighed; du derved
 Selv vilde blues.

Gengiskan.

Bort med denne Frygt.

Din Mand kan give efter; kan tilgives,
 Ifald han vil. End er hans Skæbne opfat,
 For dig der er i denne Barm blot Naade.
 Min gode Stjerne, haaber jeg, det er,
 Som mig, paa Himlens Bud, til dig har ledet.
 Dens Hensigt, da du fødtes, var maaske,
 Ved dig at tæmme en Erobrer, mildne

Den hvasse Haardhed i din Herskers Barm,
 Som Fødested og Skiebne havde frembragt,
 Forstaae mig: jeg regierer; over mig
 Jeg byder dig en Magt, du ej har Ret til.
 Du har en Egtfælle. Mine Love
 Lillade, dette Baand at løses; da
 Staar Verdens Hersker ene under dig.
 Staaer han dig ikke an, en Troner er dog
 Ej at foragte. Kongediademet
 Vel og kan tørre nogle Taarer af.
 Dit Fædrelands og dine Landsmænds Beste
 Tilraade dig som jeg: knyt dette Baand.
 Bistnok kan dette Sprog dig synes fremmed;
 Blandt knuste Troners rygende Ruiner
 Mindst passeligt maaskee for den, der nys
 Var de Monarkers Bane, som besad dem.
 Men tænk, det første Baand dog skuffed dig.
 Han, som dig gaves da, var dig ej værd.
 For Jordens Herre fødtes Idamè.
 Det er med tyve Septre i sin Haand
 Din Temuschin du seer. — Der blinker Perler
 I dine Dine; og du slaar dem ned.
 Dit Hierte banker hoit. Hvad tør jeg vente?

Tael: glem min Magt og Stolthed; blot betænk
Din egen Fordeel. Idamè! tael frit!

Idamè.

Fordømt til saa mangfoldig Raars Omverling,

Jeg følger ej, hvor hoit endnu dit Forflag

Forvirrer og bestyrter mig; men kan

Jeg fatte mig, saa bliver dog mit Svar dig

End meer uventet. — Du erindrer dig,

Den Gang din Fremtids Vælde end var skjult

Bag Ubekienstheds Slør. Nu Jordens Skræk

Var da kun Temuschin. End var der ej

En Verden i din Haand. — Velan, erfar,

At den Gang havde jeg modtaget den.

Engiskan.

Du kunde, Himmel! kunde elsket mig!

Idamè.

Mit Hierte skulde den Gang, siger jeg,

Ej afviist det, som Temuschin tilbød mig,

Hvis ej de Vise, som jeg skylder Livet,

Mig modsat Forhold havde gjort til Pligt.

Forældres Magt blandt os, jeg troer, du kiender.

J Alt er deres Bud os hellig Lov.

Bort faldne Rige (hvi blev det ej evigt?)

Grundfæstet var paa denne Faberret,
 Paa Egtebaandets Tro, paa Vren, Retfærd,
 Og Edens Fasthed. Om end dette Rige
 Er dine lykkelige Baabens Roy,
 Den Mand, som det besjæled', fældtes ei.
 Din Skiæbne er forandret; min staar fast.

Gengiskan.

Du havde elsket mig! —

Idamè.

D, lær at indsee

Deri en Grund desmeer, til ej af mig

At vente andet, end et evigt Afslag.

Det Baand, mig binder, er af Himlen knyttet,

Min Mand mig hellig; — ja, jeg elsker ham.

D, meer end du, din Trone, al din Storhed,

Er mig min Mand. Tilgiv mig Hiertets Sprog,

Men lær Erbødighed for vore Sæder.

Troe ej, forsængelig jeg søger Storhed

I denne Sejer over mægtig Sejrer.

Mig koster saa retfærdigt Afslag Intet.

Retfærdig mod mig selv jeg gior min Pligt,

Og sætter ingen Pris paa dette Offer.

En anden byd de Gaver, du hød mig!

Lovriv dig, Herre, fra et Hierte, som
 Ej skionner deres Værd! Og, da det er
 Min Lod, bestandig at bonfalde dig,
 Saa tillad, at min Samti ej erfarer
 Den Sejr, han vandt, som dog kun haanfuld Tvivl
 Mod dette Hiertes Troskab bragte ham.

G e n g i s k a n.

Han veed mit Forsæt. Han maa finde sig
 Deri. — Han maa, hvis Livet er ham kjær.

I d a m è.

Han kan det ej; og, skulde nogen Dval
 Hans høie Siæl et Djedlik forvilde,
 Hans Hierte giøre svagt; da er det mig,
 Som Pligt, som kjærlig Troskab kaldte til
 At staae ham bi, at Svaghed ej forleder
 Ham til vanhelligt Angreb paa et Baand,
 Saa helligt, reent og fast, som vor Forenings.

G e n g i s k a n.

Hvad jeg erfarer, Guder! er det mueligt?
 Saa skyldig han har gjort sig, mod dig selv,
 Da mere grim end vildest Rovdyr, han
 Dit Barn dig fræver, for at see det dræbt!

I d a m e.
 Og seer du ikke med Verbødighed
 Den Dyd, hvis Strængthed han abled! Han tænkte
 Med Heltens Mod — jeg handlede kun som Moder.
 Og fandt jeg ham endog for stræng retfærdig,
 Jeg maatte noksom dog høiagte ham,
 For trolos ej at vorde ham uværdig.

G e n g i s k a n.
 Alt, alt hos dig forundrer, o men ogsaa
 Forbitter mig; og selv dit Overmod
 Aftvinger mig Tilbedelse. — Mit Hierte,
 Det undertvinger, men oprører, du.
 Du frygt mig, frygt mig! Trods min Svaghed kan
 Min Rase vel gaae længer end min Dmhed.

I d a m e.
 At Pinsler og at Død er i din Haand,
 Det veed jeg. Lovene dog end bestaae;
 De ere stærkere end du.

G e n g i s k a n.
 Hvad! Love!
 Og hvilke? Her er ingen Lov. — Hvo tør

Staae frem, og pukke paa en Lov, mod mig?
 Mit Vink er her den hele Lovbog, Schytens,
 Mit, Genaherrens, Seiervinderens,
 Nok koster mig, hvad I tør kalde Lov.
 Ja, før engang, da her vi vare lige,
 Da vore Hierter droges til hinanden —
 Thi, trods din Grusomhed, det var dog saa —
 Da Alt foreente os, da kom de Love,
 I jeg affsker dem, og adskilte os,
 Og haaned mig, og bandt dig til din Mand.
 Jeg knuser dem; et Ord, og det er nok.
 Gior nu som hele Verden, adlyd mig.
 De barske Skikke, de forroste Sæder,
 Saavidt de trodse mig, saa er' de Brode,
 Jeg har befalt; din Samti i min Haand
 Skal give eders Konge, og sig selv.
 Mig begges Liv skal være Borgen for
 Din Lydighed. — Jeg gaaer. Hvad det vil koste
 At trodse Gengiskar, som elsker dig,
 Som blues ved at elske dig, det veed du.
 Nu overvej, og vælg.

Femte Optrin.

I d a m è.   A s s e l i.

I d a m è.

Død eller Skændsel

Er Balget. Mine Kongers rene Blod,
 Og du, mit halve Liv! Mig begges Skæbne
 Er da i Hænde lagt. D elskte Mand
 Du vil det selv, jeg skal din Dødsdom fælde.

A s s e l i.

At kaste trodsig hen den Dervælde,
 Som Himlen selv forbandt med Dyd og Skionhed!
 Den Magt, der underkaster denne Bildmand
 Forstandens Love, kun i dine Blik
 Ham læselige! — Allerede vant
 At tæmme ham, hvad kan ej du udrette!

I d a m è.

O! som om disse Fortrin ej forøged'
 Min Jammer!

A s s e l i.

Men dit knuste Fædreland
 Formaaer kun du at lindre.   Ene dig

Gav Himlen det til Børn mod dets Tyran,
 Erfoer du selv ej nys, hans Siæl ved dig
 Dens Bildhed affort? Hang ej i et Haar
 Din Samtis ham forhadte Liv alt tidt?
 Det vil skee tiere. End lever Samti,
 Dg trodser ham, ej skilt fra dig engang.
 Han ærer dig i ham. Mishage dig
 Er hvad paa Tronens Grus den grumme Sejrer
 Endnu ej tor. Glem heller ej, han engang
 Dog her den første var, som hylbed' dig
 Af et, da reent, dig ej uværdigt Hierte.

I d a m è.

D ti! — Dg nu! blot Mindet nu er Brode.

Siette Optrin.

S a m t i. I d a m è. A s f e l i.

I d a m è.

Ak! er i denne grændselose Rummer
 Jeg din endnu! — tillades dig at see mig!

S a m t i.

Jeg skal. Tyrannens Grusomhed befoel,
 Det Diebltk jeg har igien, det skylder
 Jeg ogsaa den.

I d a m é.

Dg veed du, for hvad Priis
 Tyrannen dit og Prindsens Liv mig byder
 Tilfals?

S a m t i.

Tael ej om mit! Tænk ej paa os!
 I almeen Nød maa ingen Enkel tælle
 Sig med. Glem ej min Idamé, jeg har
 Een Pligt, kun een; den er, at redde Kongen.
 Vort Liv, vor Tieneste, vort hele Væsen
 Er hans, endogsaa Barnets Liv, den Sons,
 Som fødtes, at erkiende ham for Herre.
 Kun Vren er en Skat, vi skulde Ingen.

Mens Døden overalt omgiver Prindsen,
 Saa har jeg skaffet ham et Skiul, et skummelt,
 Men for det første sikkert Tilflugtssted,
 Hans Fædres Grave. Love vi, saa saar han
 Snart Hiemme der. Forgiøves venter ham

Coreahærens modige Anfører.

Jeg lovede at sende ham Etan,

Der tro, som jeg var, skulde bringe Prindsen

Derhen. — Nu er Etan, som jeg, i Lænker;

Dg nu har Prindsen i den hele Verden

Kun dig. — Du og maa redde ham, tillige

Din egen Søn, din Ære, eet med min.

Idamè.

Forklar dig! Tael! Hvad skal jeg?

Samti.

Glemme mig,

Dg leve for dit Fædreland; for det

Dpoffre Alt. Nu løser dig min Død

Fra mig; den ender vore Forhold.

Derved har Himlens Dom bestemt din Skiebne.

Den Hæder, at du blev min Æste tro,

Dpvejer ej en endnu mere skion.

Lad mig opfylde det, hvad ubetinget

Min Konge, døende, paalagde mig,

Dg som jeg svor ham til. Jeg gav min Søn;

Jeg giver endnu meer. Min Idamè,

Fri ved min Død, du gjøre nu Tyrannen

Til Fange! Udflug paa min Grav hans Tordner!
 Om nu det gjør mig Døden noget rædsom,
 At jeg til den Barbar antvorder dig;
 Og seer den Dffring mig vanhellig ud —
 Ugt ej derpaa. See, Pligten gjør den reen;
 Min Død affoner den fuldkommen. Indsee,
 Den saa nødvendig er som frygtelig.
 Nu! — min uhykkelige Konges Moder
 Du vorde, Idame! Og saa: Regier!
 Din Konge leve! og din Brudgom — døe!
 Ja — under disse Vilkaar — herske du!
 Saa vil jeg.

(bit gaae).

Idamē.

Hi! Du kiender mig da ei?
 Den usle Høihed skulde være mig
 Betaling for min Skiændsel! for dit Blod!
 Du troer, jeg mindre Hustru er end Moder!
 Barbar, du skuffer dig. Din karske Dyd
 I dobbelt Udaad gjør dig skyldig; Udaad,
 Som Menneffenatur og Ricerlighed
 Maae gysse ved. Du mindes da ej meer

Jeg er din Hustru, og jeg elsker dig?

D tro mig, i vor Samme er der os

En mere skion og ædel Vej til Graven.

Det være Elskov, eller blot Foragt,

Saa har til mig Tyrannen ingen Mistro.

Jeg inden disse blodinddrukne Volde

Gaar fri; man vogter ej paa mine Skridt.

Coreernes Anfører, ubemærket,

Har nærmet sig ej langt fra dette Gravsted,

Hvor du har Prindsen skjult. Jeg kender nois

De skjulte Gange mellem Gravene,

Dg derfra ud. Jeg gaar at sørge for

Den spæde Konges Liv, og bringe ham

Til hine, hans og Fædrelandets Mænd,

Paa hvem det sidste Glimt af Haab beroer,

Med ham paa Armen, giennem deres Rader,

Tilbærer jeg dem Mod og Kraft og Held.

Saa er jeg her igien; da skal, jeg veed det,

Vi begge døe, men o, en herlig Død;

Vi efterlade os en stor Erindring,

Dg give vore dunkle Navne Rang

Blandt Jordens første Navne. — Har mit Hierts

Forstaaet, og følger det, din Underviisning?

Samti.

Du selv beaander hende, store Gud;
 Unddrag saa hellig Ibræt ej din Bistand!
 O hvad er Samti' mod hans Idamè,
 Som Himlen værdiger det store Kald,
 Sin Konge og sit Fædeland at redde!

F e m t e D y t o g.

Forste Optrin.

Idamè. Asfeli.

Asfeli.

Flugt! Uden Standsning Flugt! og ingen Mod-
stand!

End anden Gang i Dag du er hans Fange!

Hvi og den Trodsen mod den vilde Sejrer?

Hans Fortrin over svage Dødelige

Er for bestemt. — Du! Hvad formaaer vort Kien?

Et Barn! en Krigshær uden Mod! hvad kunde

Der og udrettes?

I d a m è.

Jeg adlød min Pligt,

Swag, qvælt af Angst for eget Barn, jeg bar
Vor spæde Konge ved mit Bryst til Leiren.

Det flux opmanded' Krigerne at see ham.

Tartaren kom, og Skræk og Død med ham,

Dg hine Drkners græsfelige Horder,

Nys afført Lænke blev paa ny min Lod,

Allt er forbi.

U s f e l i.

Dg nu i deres Vold

Vel ogsaa det ulykkelige Barn,

Født kun at kunne myrdes? — Din Gemal?

I d a m è.

O dette Dieblik er begges sidste.

Man tover kun for at berede Pinsler.

Men du, mit eget Barn! o venter dig vel

En bedre Lod! Tyrannen lod mig falde, —

End damped han af Blod — kun for at nyde

Min Jammer, see sin Glæde paa min Qual.

Jeg bævende nedkasted' mig i Støvet,

Dg knæled' taarebadet for hans Fodder;

Men han bortstødte mig med Morderhaanden,

Med vildest Truen, og med bortvendt Die;
 Gik tankesuld, kom rasende igien;
 Med halvqvast Stemme gav hans-Hjelpesødler
 Sin Mordbefaling; men igien og atter
 Forandred den, til, syntes det, de bade
 Ham kun om Vink at ende al min Dval.

U s s e l i.

Dog gav han ei det Mordvink! Din Gemal,
 Ham saa forhad, er dog endnu i Live!
 Selv Prindsens Drab besøel han ei endnu!
 D! beed om Naade! Han tilgiver Alt.

I d a m e.

Nei, nei! Hans vilde Lidenskab for mig
 Er nu kun Bitterhed. Du skulde seet,
 Hvor han med Haan paa Haan betyded' mig
 Foragt og Had, og spotted' mine Taarer.

U s s e l i.

Dg du har Tvivl, om du kan tvinge Loven,
 Som, alt betvungen, brøler i sin Lænke!
 Bar du ham mindre kjær, Forbittrelsen
 Lød mindre stormisk.

Idamé.

Elsket eller hadet,

Jeg kan ej, vil ej taale meer et Liv,

Ethvert hvis Dieblik er Gru og Skændsel,

Usseli.

Du vil? — O Gud!

Idamé.

Naar Himlen i sin Brede

Har fyldt Ulykkes-Bægeret til Randen,

Den stundom sin Forfulgte midt i Smerten,

Gi'er Kraft, at støde fyldte Bæger hen.

Selv af de Rædsler, som omspænde mig,

Mit Bryst før ukiendt Kraft indaandet har.

Jeg frygter ikke meer den Jordens Sejrer,

Adlyder kun mig selv, og har min Skæbne

I egen Haand.

Usseli.

Og Idamé! din Son!

Dit elskte Barn, ham kunde du forlade!

Idamé.

Du grum fornyer al mit Hjertes Svaghed;

Du giennekborer det. Ja, Gud! et tungt,

Et rædsomt Dffer! O! hvad vilde jeg

Ej giort for mit uheldige Barn!
 Men Gengiskan, i al sin Herlighed,
 Blandt Konger, som for ham i Stovet knæle,
 Vil dog, i Brimlen af Elendige,
 Ej søge om det Barn, som Ingen kiender,
 Han seer vel ogsaa et uskyldigt Barn,
 Hvis Moder var ham kær, med mindre Bærskhed.
 Blød ej, hold fast paa dette Haab, mit Hierte!
 Og er det Blændværk, hold dog, til du brister,
 Paa dette Blændværk! Nej, endog mit Stov
 Han ej vil hade; han jo elskte mig.
 Han ej forstyrre vil min Ro i Graven —
 Ej end, o Gud, min Son = = =

Andet Optrin.

Forrige. Dctar.

Dctar.

Her, Ibamè,

Befaler Keiseren dig vente ham.

(Til nogle af Vaqten).

(Til andre af Vaqten).

Bevogter I de Born! — I, disse Dørre!

Her lades Ingen ud, og Ingen ind!

(Til Alseti).

Gaa bort! (Hun gaar).

Idamè.

Engang endnu han da vil see mig.

Han vil. Jeg maa. Om du imidlertid

Tillov mig, mens jeg lydig oppebier

Din Keisers Ankomst, her et Dieblif

Endnu at see min Mand, det var maaskee

Kun hvad ej længer opbragt Sejrs Retsfærd

Bevilged' selv os to Ulykkelige.

Jeg veed, jeg vover let at spildt Begiering;

Jeg veed, at Sejeren medfører Strænghed;

Dog vist ej heller under eders Himmel

Er Medynk ukiendt. — Jeg anraaber din.

Det er.

Mod affagt Dom er Raad og Forbon Brøde.

Det er ej længer eders gamle Konger,

Som styre her. De har vel ladet Loven

Gaae vaabenløs. Men Tid forandrer Skik.

Nu er det Vaaben, som regiere her.

Vi kiende hverken Bønner eller Taarer.

Bliv her, og vent paa Keiserens Befaling.

Tredie Optrin.

Idamè (alene).

Ulykkelige Gud! Du seer min Dval!
 Ophold du selv min Kraft i Nødens Stund!
 Gyd fra din Himmel i mit spændte Bryst
 Den Dyd, som tronet i den Mandes, du gav mig!

Fierde Optrin.

Gengiskan. Idamè.

Gengiskan.

Nej, jeg har ikke nok udtømt min Harm;
 Ej nok ydmyget din forvovne Stolthed;
 Ej nok bebrejdet dig, at du var troles,
 Og utaknemmelig for al min Godhed.
 Du veed ej selv, hvor sort din Brøde er,
 Hvor ulykkelig du, hvor rædsom jeg.
 Jeg havde elsket, burde hadet, dig,
 Dig, som forraadte mig, men jeg skal straffe.

Idamè.

O mig, kun mig! det er den sidste Raade

Jeg tigger bønlig af din Siæl, hvis Haardhed
Jeg haabede at bøie, men bedrog mig.

Sluk i mit Blod din Blodterst! Hevn dig paa
En Hustru, som opfyldte tro sin Pligt!
End mine Dvaler!

Gengis kan.

Kan jeg? Grumme! kan jeg?

Min Qual er større. Jeg vil ende den.

Ja, straffe vil jeg. Jeg kan og tilgive. —

Tilgive! jeg! og dig! Nej, frygt min Hevn!

Jeg i min Magt har Kongens Søn og din;

Dg den Uværdige, din Mand, ham nævner

Jeg ej engang. Du elsker ham, og doe,

Doe skal han. Han forraader, trodser mig,

Gior Opstand. Tusinddobbel Død var ham

Den rette Straf. Men det er dig, som holder

Min Arm tilbage. Dg jeg taaler det!

Til dette Dieblik endnu han lever.

Men jeg ansøger ikke meer Slavinden.

Vil du hans Liv, saa — maa du glemme ham,

Dg for din Modstand gielder der nu ingen

Undskyldning meer. Fordømt til Døden, er han,

Ej meer din Mand. Han er for dig alt død.

Det habelige Baand, som bandt dig til ham,
 Er overhugget ved hans Skiandselsdød.
 Du tvinger mig dertil. Jeg fatter ikke
 Den dumme Grille, som blier nu hans Død.
 Din Haand jeg, blodig af hans Hjerterblod,
 Hen over Liget burde tvinge dig
 At række mig. Men jeg vil vise dig,
 At en Barbar, en schytisk Ddelægger,
 Har ogsaa Følelse dit Hjerter værdig.
 D troe mig, vi er' skabte for hinanden!
 Først ved at vinde dig, min Siæl blev stolt,
 Uffværg det Egtefkab! jeg sætter strax
 Din Søn i Rang med mine egne Børn.
 D! du har manges Skiebner i din Haand.
 Hint Barns, af eders Kongers Blod det sidste;
 Din Mands — ham redder blot et Ord af dig;
 Din egen — Høiheds Spidse vinker dig;
 Din Søns, og din, og min. Vor fælleds Fremtid
 Beroer paa dig, fordi jeg elsker dig,
 Ja, ja, jeg elsker dig endnu. Men vov,
 Med Stolthed end at væbne dig til Modstand!
 Vov at forhaane dette Dvermaal
 Af Svaghed, som forbittret jeg bebrejder

Mig selv! Modtag med Angst mit Skriftemaal.
 Skielv for min Riærlighed! skielv for min Godhed!
 Formeget vant til Hevn, jeg kunde lade
 Dig bøde dyrt, at jeg har elsket dig.
 Tilgiv! Endnu jeg sukker, mens jeg truer.
 D! tæm tilgavnens en Kæsen, som gi'er efter!
 Du afgier hele dette Riges Skiæbne
 Ved blot et Ord; men dette Frelsens Ord
 Maa siges, siges strax, og uden Skramt,
 Og uden Dmsvøb. Siig det! tael, og afgier,
 Om jeg skal have eller elske dig!

I d a m è.

Og hvad af begge bør, og tør, og kan du?
 Dit Had blev uretfærdigt, og din Elskov
 Forbryderst, baade dig og mig uværdig.
 Men Retfærd skylder du mig. Er du Konge,
 Jeg fordrer den for mig, end mod dig selv.
 Saalidt jeg herved trodses mod din Høihed,
 At jeg dig minder, ej at glemme den,
 Og i dit Hierte, selv du gi'er mig Ret,

G e n g i s k a n.

Belan! Du vil. Du vælger selv mit Had.
 Modtag det. Neppes standser jeg dets Udbrud.

Jeg raser. Du tilbagegiver mig
 Min Grusomhed. Jeg glemte den for din Skyld.
 Med Blod, med Blod, din Mand, din Prinds, din Søn
 For dit oprørske Overmod skal bøde.

Det Ord, du vægrer, har fordømt dem. Altsaa
 Forbi! Men den, som myrder dem — er du.

I d a m è.

Barbar.

B e n g i s k a n.

Det er jeg, vilde det ej være.

Jeg elskte dig. Nu er jeg blot din Herre,
 En blodig Fiende, Voldsmand, medynkløs,
 Hvis Had skal vorde grumt, skal ligne dit.

I d a m è.

Belan! For denne strænge Herfers Tødder
 Erkiender jeg i ham med Urefrygt
 Den Konge, Himlen Sceperet har betroet;
 Og knælende anraaber om en Naade.

B e n g i s k a n.

Den haaber, Føleløse, du af mig?
 Staae op! Endnu jeg dog vil høre dig.
 Var du kun selv lidt mindre ubarmhertig!
 Hvad vil du? Tael!

K d a m è.

Tillad mig, Konge, blot
Her nogle Dieblikke, ubevogtet
At tale med min Mand.

G e n g i s k a n.

Endnu?

K d a m è.

Benhør mig!

Det er min sidste Bøn. Du derpaa selv
Skal dømme, om jeg burde giort dig Modstand.

G e n g i s k a n.

Nej! ikke var det ham, du skulde raadspurgt.
Dg dog! end denne Bøn indvilges dig.
Hans Sind vel, haaber jeg, har fattet sig.
Han vil dog ej endnu formaste sig
Dil oprørsk Trods, og være min Rival!
Din Prinds unddrog han mig, og dig besad han;
Er det ej nok? End giver jeg ham Naade,
Han tage den af dig! Du bringe ham den!
Skilsmisse eller Døden bringer du ham.
Saaledes tilstaaet. Dctar! (Viser paa Indgangen).
Her giv Hgt!

(Til Dagter).

J, følger mig. (For saa selv i det han gaar).
 Ydmyget, og henreven,
 End elsker jeg? Er det min Skiæbnes Dom?

J d a m è (alene).

Jeg lever op. Jeg føler i mit Bryst
 Fornyet Mod. Det trued' nys at flygte.

Femte Optrin.

J a m t i. J d a m è.

J d a m è.

Du, som for din Idamè indtager
 Hint store Bæsens Sted! ærværdigste
 Blandt Mennesker! mig over alle dem,
 Som Mennesker ophøiede til Guder!
 Vor Skiæbnes Rædsel kiender du for vel,
 See! nu er Maalet fuldt, vor Time kommen.

J a m t i.

Jeg veed det.

J d a m è.

Det, du voyed' for at redde

Den faldne Kongestammes sidste Spire,
Blev spildt.

Samt i.

Derpaa er ej at tænke meer.

Du har opfyldt din Pligt i Alt, i Alt.

Jeg døer tilfreds.

Idamè.

Hvad blier der af min Søn?

Tilgiv endnu hans Moder, dette Ord,

Og dette Suk. Ej derfor tro mig mobløs!

Samt i.

Man dræbte Kongeslægten. Alt hvad aander
Bær Lænker. Ynk da mere dem, som Himlen
Har domt til her endnu at taale Livet.

Idamè.

Din Død forbinder man med Dval og Skændsel.

Samt i.

Var derom Tvivl? Despoten Bud jeg alt

Har dertil længe ventet.

Idamè.

Nu velan!

Behøves til at døe et Kongebud?

Det Dyr, man offerer, trækker man til Altret;

Til Bøden flæbes skjælvende Misbæder;
 Men frit og ædelt raader Mennesket
 Selv for sit Liv. Hvi oppebie Døden
 Af Herskerhaand? Den Undergivenhed,
 Hvorledes sommer den vort Bæsens Værd?
 I heller ligne vi vor stolte Nabo,
 Som lever fri, og døer ved eget Valg,
 Forlader Livet strax, faaer det en Haanplet,
 Og frygter Skændsel meer end evig Nat.
 Ej tover kiæk Japaner, til Despoten
 Med meer end blot et Vink ham sender heden.
 Vi have lært hint brave Dfolk meget;
 Af dem vi lære en saa nyttig Dyd,
 At døe som de.

S a m t i.

Net! Net! Jeg troer som du,
 At til Ulykkens Ydertlighed naaer
 Ej Loven, fordrer der ej Lydighed.
 Dit Anslag og bets Storhed fatter jeg;
 Men, eene, vaabenlose, lænkebundne,
 Hvorledes undgaae, af Tyrannens Vink
 Nedbøiede at oppebie Stødet.

Idamè (rækker ham en Dolk).
 Tag! Tag! Vær fri med mig! Stød til! Befri os!

Samti.

Gud!

Idamè.

Giennembor et Hierte, man vancører.

Jeg frygtede, min Arm maaskee for svag
 Ej sikker nok mig Stødet skulde bringe,
 O, som din Siæl, din Haand har mere Kraft,
 Red, giennembor en trofast Mages Bryst!
 Saa, Elskte, dit! Bort Blod skal blandet flyde;
 Og i hinandens Arme døe vi; jeg
 Udaander sidste Suk paa dine Læber.
 Det see Tyrannen, og misunde os!

Samti.

Tak, Himmel! Tak! Min Idamè holdt Stand,
 Sin Dyd, men ogsaa mig, til Enden tro!
 Tag, Elskede! mit sidste Affskedslys.
 Nu giv mig Dolken, og vend Diet bort!

Idamè.

Der, tag den! men først mig! Stød til!

Du vakler.

Samti.

Seg kan ej.

Idamè.

Afflaaer du min Bøn!

Samti.

Seg gyser.

Idamè.

Tro ej, jeg frygter. D stød til!

Samti.

Belan!

Gior du som jeg.

Idamè (griber hans Arm).

Nej hi! Forst mig.

Siette og sidste Optrin.

Gengiskan. Dctar. Bagt. Forrige.

Gengiskan

(frariber Samti Dolken).

Hold inde!

Hvad vil du giøre Ulyksalige!

Idamè.

Fra dig befrie os, ende vore Dvaler.

Ⓔ

Zamti.

Du ej engang vil unde os at doe!

Gengiskan.

Gud! Kongers Herre, som min Siel forfærdet
 Sig hæver til! som seer mit Haan, min Svagheb!
 Du, som de Rigers Tal, de Kongers Skare
 Medkasted' for min Fod! kan nogensinde
 Jeg blive værd, hvad du ved mig har giort?

Du trodser, Zamti, mig endnu. Endnu
 Staar, i det Hierte jeg tilbeder, jeg
 For dig tilbage. For mit Uasyn her
 Vil Idamè, sin Trostabs Dffer, heller
 For din Haand doe, end tage mod et Scepter
 Af min. Men jeg skal lære eder begge
 At taale min Regjering, meer maastee.

Idamè.

Hvad vil du?

Zamti.

Ny Umenneskelighed!

Idamè.

Hvi tover du? Er da vor Dom ej affagt?

Gengiskan.

End ej. I skulle strax erfare den.

Var eders Forhold imod mig retfærdigt,
 Retfærdig ogsaa jeg skal giøre Siengield.

Med dyb Forundring — thi utroligt er
 Mig Alt hvad her jeg seer — tilstaaer jeg eder,
 I overvinde mig. Sat paa en Trone
 Ved Sejrens Haand, jeg vilde, trods dens Glænde,
 Dog blues ved at troe mig over eder.
 Det Værd gav hidtil udført Daad mig ej.
 Af eder nedsat, vil jeg hæve mig
 Til eders Rang. At der for Mennesket
 Er i det selv en Magt at overvinde,
 Det lærde jeg af eder; skylder eder,
 At denne største Sejr skal vorde min;
 I denne Barm at have undertvunget
 Barbarens Voldsomhed, er eders Værk.

Jeg skal forene, skal beskytte eder.
 Hin eders Konges Søn, hans Liv, hans Ufskyld,
 I eders Hænder, lykkelige Par,
 Betroer jeg selv. Han blev ved Sejren min.
 Gientager I den Ret, jeg skulde misbrugt,
 For ham, i hans Ulykke lykkelig,
 Og eders eget Barn, en Faders Pligt
 Er min fra denne Dag; o troer mig, I,

Som af Erobrer gjorde mig til Konge.

(Til Samti).

Vær Lovens første Tolk blandt dine Landsmænd,
 Og giv dem Bælte hellig, som du selv er!
 Udbred Forstand, Retfærdighed og Sæder!
 Det vundne Folk bestyr det, som seired'!
 Lad Viisdom herske, lad den styre Modet,
 Og holde Kræften ledende i Toilen!
 Exempel skal jeg give. Eders Herker
 Med Sværd i Haand skal lyde eders Love.

Idamè.

Hvad har jeg hørt? O Himmel, tør jeg tro?

Samti.

Selv dem, du nys betvang, nu Sejren værd
 Uftvinger du, hvad ej opnaaes ved Sværd,
 Endog af dem at elffes.

Idamè.

Hvad indgyder

Selv Gengiskan den Bliohed?

Gengiskan.

Eders Dyder.

